

DOCUMENTE PRIVIND ACTIVITATEA DESPĂRȚĂMÂNTULUI SĂLĂJEAN AL ASTREI (1908-1910)

IOAN MUSCA

Publicăm, în continuare, documente din fondul „Astra” al Direcției Județene Sibiu a Arhivelor Naționale, referitoare la activitatea despărțământului sălăjean al Astrei în perioada 1908-1910.

În actele prezentate de noi, numele despărțământului este consemnat ca „Despărțământul Șimleu” al Astrei. Menționăm faptul că, deși au fost recomandări din partea Comitetului Central de la Sibiu de a se înființa mai multe despărțăminte în zonă, prin dezmembrarea vechiului despărțământ, numit „Sălăjean-Chiorean”, această acțiune nu se realizase și practic organizarea anterioară era încă valabilă. Părțile „chiorene” se vor desprinde, în „Despărțământul Chior” (Chioar n.n.) al Astrei cu sediul la Șomcuta mare, de-abia în anul 1912¹.

Documentele fondului sânt prezentate, mai jos, în 19 anexe.

1908, februarie 24. Sibiu.

Adresa prin care Comitetul Central al Astrei din Sibiu înștiințează direcțiunea Despărțământului Șimleu, despre aprobarea ajutorului de 100 coroane pentru ținerea prelegerilor „poporale”² (anexa 1).

1908, februarie 20. Sibiu.

A. Simu și Șuluțiu confirmă primirea sumei de 73,92 coroane, interese ale fundației Suciu și Petrean, trimise de „Silvania”, Institut de Credit și Economii în Șimleu Silvaniei³ (anexa 2).

1908

„Silvania”, Institut de Credit și Economii, trimite iar prezidiul Asociațiunii adeverește primirea a 60 acțiuni ale fundației dr. Ioan Nichita și 14 ale Fondului Cultural Sălăjean⁴ (anexa 3).

---

¹ Direcția Județeană Sibiu a Arhivelor Naționale (în continuare cităm D.J.A.N. Sibiu), *fond Astra*, doc. nr. 2033/1912, f. 2, 6; I. Musca, în *Acta MP*, XVIII, Zalău, 1994, p. 502.

² D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 96/1908, f. 2.

³ *Idem*, doc. nr. 227/108, f. 1.

⁴ *Idem*, doc. nr. 434/1908, f. 1-2.

1908.

Ciorna în care sânt consemnate actele înaintate de direcțiunea Despărțământului Șimleu C. C. al Astei și rezumatul principalelor idei cuprinse în ele; procesele verbale ale ședințelor comitetului cercual din 25 martie și 22 aprilie 1908; adresele C. C. al Astei către: George Pop de Băsești, prin care este însărcinat a organiza noul Despărțământ Băsești; Vasile Pop, protopop în Sângeorgiul de Meseș, pentru a primi însărcinarea de a organiza un despărțământ nou, „dincolo de codrul Meseșului”; Andrei Cosma, directorul institutului „Silvania”, prin care este delegat a reprezenta Asociațiunea la adunarea de constituire a Despărțământului Buciumi; dr. Vasile Ghiurco, avocat în Jibou, prin care-l însărcinează cu organizarea Despărțământului Jibou; Alimpiu Barboloviciu, directorul despărțământului Șimleu, prin care este anunțat că planul de arondare al despărțământului a fost aprobat; dr. George Pop, avocat în Zalău, este delegat la adunarea de constituire a Despărțământului Jibou⁵ (anexa 4).

1908.

Ioan P. Lazăr, redactor la „Gazeta de Duminecă”, cere Astei copia testamentelor unor personalități sălăjene, pentru a fi cuprinse în viitoarea lucrare „Schița monografică a Sălajului”; răspunsul Astei⁶ (anexa 5).

1908.

Ciorna în care se consemnează actele trimise Astei din Sibiu de către direcțiunea Despărțământului Șimleu, ideile reieșite din ele și concluzia ședinței C. C. din 28 XI 1908; procesul verbal al ședinței comitetului cercual al Despărțământului Șimleu din 5 noiembrie 1908; adresa C. C. al Astei către Alimpiu Barboloviciu, directorul Despărțământului Șimleu din 4 decembrie 1908⁷ (anexa 6).

1909.

2 scrisori de răspuns ale secretarului Despărțământului Șimleu referitoare la prețul lucrării „Schița monografică a Sălajului” adresate C. C. al Astei din 2 ianuarie și 4 februarie 1909; adresa C. C. al Astei din 4 februarie 1909 trimisă directorului Despărțământului Șimleu prin care îl anunță de hotărârea luată în ședința din 30 ianuarie de a cumpăra 25 exemplare din „Schița monografică a Sălajului”⁸ (anexa 7).

1909.

Copia procesului verbal al ședinței comitetului Despărțământului Șimleu al Astei din 5 ianuarie 1909; adresa C. C. al Astei din 9 februarie 1909, către directorul despărțământului Alimpiu Barboloviciu⁹ (anexa 8).

⁵ *Idem*, doc. nr. 476/1908, f. 1-13.

⁶ *Idem*, doc. nr. 559/1908, f. 1v-5.

⁷ *Idem*, doc. nr. 1100/1908, f. 1-4.

⁸ *Idem*, doc. nr. 28/1909, f. 1-3.

⁹ *Idem*, doc. nr. 113/1909, f. 1-3.

1909, aprilie 24. Șimleu.

Cererea, lui Dionisie Stoica și I. P. Lazăr către C. C. al Astrei, prin care solicită premiul „Andrei Mureșanu”, pentru lucrarea „Șchița monografică a Sălajului”¹⁰ (anexa 9).

1909, septembrie 8. Șimleu Silvaniei.

Adresa lui Nicolae Munthiu, casierul Despărțământului Șimleu, către Ioan Vătășan, contabil la „Albina” în Sibiu, prin care anunță trimiterea sumei de 239,20 coroane, ca taxă de la membri; lista membrilor înscriși la adunarea cercuală anuală a despărțământului, ținută la Șomcuta mare¹¹ (anexa 10).

1909. Șimleu.

Gavril Trif, profesor pensionar, trimite 2 scrisori unor oficiali ai Astrei, în care își prezintă lucrarea „Contabilitatea simplă”, pentru a fi apreciată, cumpărată și difuzată¹² (anexa 11).

1909.

Copia procesului verbal al ședinței „Fundației dr. Ioan Nichita”, ținută la 28 noiembrie 1909 și ideile principale extrase din acest proces verbal în ședința C. C. al Astrei din 9/12 1909; cereri de ajutoare adresate comitetului fundației dr. Ioan Nechita din localitățile: Pria, Gârcei, Mălădia, Bârsa, Cian (azi Cean-sat, comuna Săuca, jud. Satu Mare), Ardihat (azi Ariniș-sat, comună, jud. Maramureș), Urminiș (azi Urmeniș-sat, com. Băița de sub Codru, jud. Maramureș), Husmezeu (azi Câmpia-sat, com. Bocșa, jud. Sălaj), Hotoan, Husasău (azi Huseni-sat, com. Crasna, jud. Sălaj), Ser¹³ (anexa 12).

1909.

Propunerea lui Dionisie Stoica, adresată C. C. al Astrei la 24 decembrie 1909, referitoare la salarizarea secretarilor din despărțăminte; concluzia C. C. al Astrei la această propunere¹⁴ (anexa 13).

1910.

Procesul verbal al adunării cercuale din 8 august 1909, ținută la Șomcuta mare; lista cu planificarea prelegerilor „poporale” pe localități; adresa C. C. al Astrei către Alimpiu Barboloviciu, directorul Despărțământului Șimleu cu concluziile ședinței din 19 februarie 1910¹⁵ (anexa 14).

1910.

Procesul verbal al ședinței comitetului Despărțământului Șimleu al Astrei din 20 iulie 1910; procesul verbal al adunării cercuale a Despărțământului Șimleu, ținută la 18 septembrie 1910 în Cățelul român (azi sat Meseșenii de sus, comuna Meseșenii de jos, jud. Sălaj); concluziile ședinței C. C. al Astrei

¹⁰ *Idem*, doc. nr. 502/1909, f. 1-1v.

¹¹ *Idem*, doc. nr. 1076/1909, f. 1-2v.

¹² *Idem*, doc. nr. 1351/1909, f. 1-3v.

¹³ *Idem*, doc. nr. 1461/1909, f. 1-23.

¹⁴ *Idem*, doc. nr. 39/1910, f. 1-8.

¹⁵ *Idem*, doc. nr. 113/1910, f. 1-6.

din 6 octombrie la conținutul actelor de mai sus, trimise directorului despărțământului; raportul secretarului, dr. Coriolan Meseșian, despre activitatea Despărțământului Șimleu, prezentat la adunarea cercuală¹⁶ (anexa 15).

1910.

Secretarul Despărțământului Șimleu cere Astrei, delegarea unui conferențiar, pentru ținerea de prelegeri în localitățile de pe teritoriul despărțământului; răspunsul C. C. al Astrei cu formularea de indicații la cererea secretarului și în legătură cu înființarea despărțămintelor noi din zonă¹⁷ (anexa 16).

1910.

Emilia Mărcuș, președintele Reuniunii Femeilor Române Sălăjene (R. F. R. S.), cere Astrei, să facă o colectă pentru construirea unui internat în Șimleu; răspunsul prezidiului Asociațiunii; apelul R. F. R. S. trimis de Astra și Reuniunii Femeilor Române din Sibiu¹⁸ (anexa 17).

1910.

Procesele verbale ale ședințelor comitetului cercual al Despărțământului Șimleu din 6 octombrie și (?) noiembrie 1910; concluziile C. C. al Astrei în ședința din 10 XII 1910¹⁹ (anexa 18).

1910.

Copia procesului verbal al ședinței comitetului „Fundației dr. Ioan Nichita” ținută la 24 noiembrie 1910 st. n. în Șimleu; adresa Astrei cu concluziile formulate în ședința C. C. din 10 noiembrie, trimisă lui A. Barboloviciu, vicar gr. cath. în Șimleu²⁰ (anexa 19).

ANEXE

1.

/f. 2/ Nr. 96. 1908

Sibiu, 24 Februarie 1908

Onoratei Direcțiuni a Despărțământului Șimleu

Avem onoarea a Vă informa că Comitetul central, în ședința sa ținută la 30 Ianuarie a. c., a votat pe seama despărțământului Dvoastră suma de K. 100 pentru ținerea prelegerilor populare.

Primiți Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime. /s. s./ Șuluțiu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar. (Copiat și exp. 24/II 908. RSimu)

Direcția Județeană a Arhivelor Naționale (prescurtat D.J.A.N.) Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 96/1908, f. 2.

---

¹⁶ *Idem*, doc. nr. 1038/1910, f. 1-20.

¹⁷ *Idem*, doc. nr. 1128/1910, f. 1-3v.

¹⁸ *Idem*, doc. nr. 1241/1910, f. 1-5.

¹⁹ *Idem*, doc. nr. 1325/1910, f. 1-3.

²⁰ *Idem*, doc. nr. 1356/1910, f. 1-3.

2.

/f. 1/ Nr. 227. 1908

„Silvania”, institut de credit „Șimleu”, transpune K. 73.92 interese pe an. 1907 pt. Asoc., fund. Suciuc și Petran.

Nr. jurn. Prez. 164/908. Sibiu în 20/II-1908. /s. s./ Rsimu. Șuluțiu.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 227/1908, f. 1

3.

/f. 1/ 434/908

„Silvania” Institut de credit și economii ...

Șimleul-Silvaniei, la 19 April 1908

Onorab Asociațiunii pt. lit. și cult. pop. român Sibiu

Alăturat avem onoare a Vă trimite :

60 buc. acții Fundațiunea dr. Ion Nichita,

14 ” ” Fondul cultural sălăgian.

Cu stimă: /L. s./ „Silvania” Institut de credit și economii. Directorul executiv /s./ Cosma. (74 buc. acț.)

/f. 2/434/908

5 Maiu

Onorată Direcțiune!

Prin aceasta adevărim primirea acțiunilor trimise cu scrisoarea Dvoastră din 19 pla:

60 bucăți ale fundaț. Dr. Ioan Nichita și

14 ” ” Fondului cultural selagian și semnăm . Cu toată stima Prezidiul Asoc. /s.s/

Șuluțiu.

Onoratei Direcțiuni a institutului de credit și economii „Silvania” Șimleu. Exp. 6/1 908. RS

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 434/1908, f. 1-2.

4.

/f. 1/ 476/1908

Direcțiunea despărțământului Șimleu înaintează:

I. Procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 25 Martie a. c. în care s-au luat dispoziții pentru ținerea prelegerilor populare.

II. Procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 22 Aprilie în care s-a hotărât să țină adunarea cercuală a desp. în Șimleu la 6 August a. c.. S-a făcut și programul festivităților adunării generale a Asociațiunii. La cererea biroului central comitetul cercual următorul plan de nouă arondare a desp. Șimleu. Vezi proc. verbal.

Se ia act. Noul plan de arondare se aprobă și biroul se încredințează cu executarea lui. /s. s./ Tăslăuanu. (Desp. Șimleu. șed. 21 V 908. Dec. 112.

/f. 2/ Nr. 476/908

Prea Venerat Comitet central!

Procesele verbale ale comit. desp. Șimleu alăt. sub 1/ și 2/. Vă rog să binevoiți a le lua spre cunoștință și a lua în urma lor demersurile ce le veți afla de cuviință.

Cu distinsă stimă: /s. s/ dr. C. Meseșianu, secr. desp. Șimleu. Ș. la 7/V 1908.

/f. 3/ Nr. 476/908 (Copia)

Proces verbal

din ședința comitetului desp. Șimleu al Astei ținută la 25 Martie a. c. în casina română din Șimleu de față fiind dnii: Vasile Pop, A. Cosma, G. Trifu, dr. V. Deleu, E. Boros, N. Munthiu și dr. C. Meseșian, secretar.

Dl vicepreședinte deschizând ședința secretarul cetește procesele verbale din ședințele trecute la 5 și 19 Martie și se roagă de verificarea lor. Aceste procese verbale se verifică.

Dl A. Cosma cere o conferință din stupărit pentru Bârsăul de sus. Se acordă și dispune că în acest scop să se invite dl Victor Boțianu conferențiar permanent.

Secretarul aduce pe tapet chestia fixării definitive a locului și timpului pentru adunarea cercuală a desp. de est an. Comitetul persistă pe lângă localitatea Șoncuta, iar terminul îl fixează pe 7 Iulie a. c., cea ce va fi să se comunice și frunțașilor din partea locului.

Procedându-se la designarea comunelor pentru conferințele populare:

a.) Dlui Danil Graur și materia vieritului ... sesizează comunele: Sighet, Derșida și Curitâu.

b.) Dlui Victor Boțianu: Ceheiu, Bârsăul de sus și Giumelcișul.

c.) Dlui Gheorghe Șimonca pentru pomărit: Băsești, Babția și Corni, ear

d.) Dlui T. Dragomir: Creaca, Lupoia și Brusturii.

Dnii conferențieri se invită a-și fixa înșiși termenii de conferință și a se îngriji în conțelegere cu conducătorii din partea locului, că conferințele să aibă un rezultat pe cât se poate de satisfăcător.

Secretariul cetește epistola dlui Fl. Cocian prin care numitul domn își exprimă atheziunea pentru invitarea adunării Astei la Șimleu. Să ia spre cunoștință. Nefiind alte agende ședința se ridică. D. c. m. s.

Dr. C. Meseșianu, m. p. secretarul desp. Vasile Pop mp., vicepreședinte
/f. 4/ 476/908

Proces verbal

din ședința comitetului desp. Șimleu al Astei, ținută la 22 Aprilie 1908 în casina română, de față fiind dnii: Vasile Pop, Andreiu Cosma, dr. Victor Deleu, Eugeniu Boros, Nicolau Munthiu și dr. C. Meseșianu.

Deschizându-se ședința, secretariul cetește procesul verbal din ședința ținută la 25 Martie și se roagă de verificarea lui. Acest proces verbal se verifică.

Secretariul cetește epistola dlui conferențiar Teofil Dragomir, unde se indică conferința poporală în Creaca-Lupoia pe 12 Aprilie a. c. și împărtășește, că l-a invitat de numitul domn conferențiar de a-și ținea conferința la acel termin. Se ia spre cunoștința cu aprobare.

Secretariul raportează, că cerând comunele Do... și Dumuslău câte o conferință din vierit, l-a invitat pe dl conferențiar Danil Graur, că în locul comunelor Curitâu și Derșida să-și țină conferințele obligate în comunele suszise. Se ia act cu aprobare.

Secretariul comunică textual cuprinsul epistolei dlui dr. V. Nilvan recercat în chestia adunării cercuale de est an a despărțământului. Comitetul decide, că adunarea cercuală a desp. est an să se țină în pragul adunării generale, a „Astei” în Șimleu la 6 August a. ... 10 ore.

Secretariul presintă epistola dlui părinte Ioan Budișianu din Pria, prin care i se cere desp. procurarea mai multor exemplare din broșurele: „Cine ce face lui își face și Dzău nu bate cu bâta”. Dnii Vasile Pop și dr. Coriolan Meseșianu sunt rogați a censura /f. 4v/ acestea broșuri din punctul de vedere a cuprinsului lor, dacă e o lectură potrivită pentru popor sau ba.

Totodată e recercat dl casier a răporta în proxima ședință a desp. despre starea cassei desp. având în vedere și împregiurarea, că opurile mai de valoare ce le avem deja în biblioteca centrală, vor avea nevoie de a fi compactate fără amânare.

Secretariul prezintă proiectul pentru programa generală a festivităților Astrei de est an, se roagă de discutarea aceleia. Comitetul această programă o stabilește prin următoarele:

1) În 6 Aug. C. st. n. primirea comitetului central și a oaspeților, seara convenire de cunoscință.

2) În 7 Aug. c. st. n. dem. serviciu divin în biserica română. I-a ședinție a adunării generale. Banchet. D. m. conferința populare petrecere poporală, expoziția etnografică. Seara – teatru.

3) În 8 Aug. a II-a ședinția a adunării gener. Seara – concert și petrecere dansantă.

4) În 9 Aug. excursie la Bocșa Română și Moigrad (Porolissum).

Secretariul cetește rescripta comitetului central Nr. 365/908 prin care ni se cere un plan pentru o nouă arondare a despărțământului Șimleu, din care ar fi să se formeze vreo 4-5 despărțăminte separate. Dl Andrei Cosma propune și comitetul primește următorul plan de nouă arondare: 1) „Despărțământul Șimleu” cuprinzând comunele din cercul pretorial al Șimleului și al Crasnei, iar din comunele preturei din Zelau: Bocșa Rom., Guruslău, Badonul, Curiteul, Sigetul și Chieșdul (vezi raportul general al despărțământului pentru anul 1907). /f. 5/ 2) „Despărțământul Buciumi” (Vármezö) cu comunele dincolo de codrul Meseșului aparținătoare cercului pretorial din Zelau. Organizarea acestui despărțământ se i se concreadă dlui Vasile Pop, protopop în Meseș St. Georgiu, iar delegat al Astrei se propune dl Andrei Cosma din Șimleu. 3) „Despărțământul Jibou” din comunele aparținătoare tractului pretorial al Jiboului și restul comunelor de dincoace de Meseș din pretura Zălăului. De organizator se propune dl dr. Vasile Ghiurco, avocat în Jibou, iar de delegat dl dr. Gheorghe Pop, avocat în Zălău. 4) „Despărțământul Băsești” cuprinzând comunele din cercul pretorial al Cehului. De organizator și delegat se propune dl Gheorghe Pop de Băsești, care ar fi mai chemat de a se îngriji și de organizarea deja hotărâtă a chiorenilor în despărțământ propriu.

Separarea și organizarea cât mai grabnică, conform acestui plan ar fi foarte de dorit din considerente de propășire culturală și dezvoltarea unei lucrări sistematice.

Dl Andrei Cosma propune lansarea apelurilor pentru înscrierea cât mai numeroasă a membrilor Asociațiunei. Comitetul dispune lansarea acestor apeluri din 15 Iunie c. începând.

Nefiind alte agende ședinția se ridică. D. c. m. s.

/s. s./ dr. C. Meseșianu, mp. secretariul desp. Vasile Pop mp. vicepreședinte

/f. 6/ 476/1908

1 Iunie 08

Ilustre Domnule Pop.

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c. a decis, la propunerea despărțământului Șimleu, înființarea unui nou despărțământ în Băsești, cuprinzând comunele din cercul pretorial al Cehului. Comitetul central Vă roagă să binevoiiți a lua asupra Dvoastră însărcinarea de a organiza noul despărțământ și a convoca adunarea de constituire, dacă se poate încă înainte de adunarea cercuală a despărțământului Șimleu, care se va ținea la 6 August n. Alăturat vă trimitem exemplare din statute și regulamentele de cari aveți lipsă.

Primiți, Vă rugăm, încredințarea prea distinsei noastre stime.

/s. s./ Șuluțu, prezident Oct. C. Tăslăuanu, secretar

Ilustrății Sale Domnului Gheorghe Pop de Băsești, Băsești.

(Exp. 2/VI 908 cu statute și regulamente. RSimu)

/f. 6/ 476/1908

1 Iunie 08

Stimate Domnule Protopop.

Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c., a decis, la propunerea despărțământului Șimleu, înființarea unui nou despărțământ cu comunele dincolo de codrul Meseșului, aparținătoare cercului administrativ al Zălăului. Comitetul central Vă roagă pe Dvoastră să binevoiți a primi însărcinarea de a organiza acest despărțământ, care se va numi Despărțământul Buciumi, și a convoca, în înțelegere cu dl delegat al Asociațiunii, Andrei Cosma, adunarea de constituire. Ar fi de dorit ca adunarea de constituire să se întâmple înainte de adunarea cercuală a / f. 8/ despărțământului Șimleu. Alăturat Vă trimitem esemplare din statute și regulamentele de car aveți lipsă pentru adunarea de constituire.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime.

/s. s./ Șuluțu, prezident Oct. C. Tăslăuanu, secretar

Domniei Sale Domnului Vasile Pop, protopop, Meseș-St. Georgiu

(Exp. 2/VI 908 cu statute și regulamentele. Rsimu. Recipisa vezi la Nr. 374/908)

/f. 10/

Domnule Director,

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c., a aprobat planul de arondare al despărțământului Șimleu și Vă roagă să binevoiți a reprezenta Asociațiunea la adunarea de constituire a despărțământului Buciumi pe care o va convoca, în înțelegere cu Dvoastră, dl protopop Vasile Pop din Meseș-St-Georgiu.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime. /s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Domniei Sale Domnului Andrei Cosma, direct. Inst. Sylvania, Șimleu.

(Exp. 2/VI – 908./s./ RSimu.

/f. 11/ 476/1908

1 Iunie 08

Stimate Domnule avocat,

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că comitetul nostru central, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c., la propunerea despărțământului Șimleu, a decis înființarea unui nou despărțământ în Jibou. Vă rugăm să binevoiți a primi însărcinarea de a organiza acest despărțământ și a convoca, în înțelegere cu dl dr. Gheorghe Pop, avocat în Zălau, delegatul Asociațiunii, adunarea de constituire, dacă se poate înainte de adunarea cercuală din 6 August n. a despărțământului Șimleu. Alăturat vă trimitem exemplare din statute și regulamentele de cari aveți lipsă, desp. va cuprinde comunele din pretura Jibou și o parte din ...

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime. /s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Domniei Sale Domnului dr. Vasile Ghiurco, avocat Jibou.

(Exp. 2/VI-908 RS.)

/f. 12/ 476/1908

30 Mai 08

Domnule Director,

Am onoarea a Vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c., a luat act de cuprinsul proceselor verbale ale ședinții comitetului cercual din 25 Martie și 22 Aprilie a. c., și aprobat noul plan de arondare al despărțământului Șimleu-și am luat dispoziții pentru organizarea lor.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime. /s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Domniei Sale Domnului A. Barbolovici, directorul despărțământului Șimleu. (Exp. 2/VI 908. RSimu)

/f. 13/ 476/1908 Sibiu, 1 Iunie 1908

Stimate Domnule Advocat,

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că Comitetul central, în ședința sa ținută la 21 Mai a. c., a decis înființarea unui nou despărțământ în Jibou. La adunarea de constituire pe care o va convoca dl dr. Vasile Ghiurco, avocat în Jibou, Vă rugăm să binevoiți a fi delegatul nostru, făcând tot ce vă stă în putere pentru reușita adunării.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime.

/s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Domniei Sale Domnului dr. Gheorghe Pop, avocat, Zălau.

(Exp. 2/VI-908. RSimu.)

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 476/1908, f. 1-13.

5.

/f. 2/ Nr. 559/VI – 908

/antet/ Gazeta de Duminecă. Organ politic și cultural independent.

Șimleu, 1908 Iunie 16

Venerate Domnule Președinte,

Din incidentul că „Astra” își ține adunarea la Șimleu, Comitetul executiv ales pentru arangiarea aceloror festivități, între altele a luat în programul său de muncă și edarea unei schițe monografice a Sălagiului, arătând, cu date statistice, starea noastră culturală-economică din prezinte și comparându-o cu trecutul.

/f. 2v/ Un punct esențial din lucrarea noastră va forma: *Biografia bărbaților mecenați ai Sălagiului*, cari au făcut fundațiuni, fie acelea chiar și mai neînsemnate.

O parte din fundațiunile acestea le manipulează „Astra” și prin urmare nu ne stau la îndemână literile fundațiunale ale acelor fundațiuni, chiar pentru aceia, în numele sfintei cauză de obște vă rugăm: /f.3/ binevoiți a face dispozițiunea ca, pe speșele noastre, să ni să trimită-cu posibila grabă- copia testamentului: 1) George Filep; 2) Ioan Gallian; 3) dr. Ioan Nichita; 4) Demetriu Suci; apoi 5) Teodor Szilágyi, încât și aceasta să manipulează prin „Astra”, căci noi nu o știm cu securitate. Ioan Kiss și Georgiu Pop.

Întrucât ați dispune și de fotografiile acestor fondatori ne-ați deobliga mult dacă ni le-ați trimite și pe acelea, în felul ca, după folosință să vi le retrimitem.

/f. 3v/ Deasemenea ne veți deobliga mult dacă ne-ați da deslușiri și asupra altor fundațiuni sălăgiene – manipulate prin „Astra”, – despre cari eventual noi nu știm ori le-am trecut cu vederea.

Dealtmintea mulțămindu-vă anticipative pentru bunăvoință Vă rugăm a primi espresiunea stimei și venerațiunei ce vi-o păstrează românii sălăgieni sunt Al Dvoastre devotat /s. s./ Ioan P. Lazăr, preș. Com. de primire.

P. S. Suma ce-o reprezintă astăzi acelea fundațiuni, una câte una, încă trebuie să o știm.

/f. 4/ 559/1908

21 Iunie 08

Anexe:

Domnule Redactor,

În urma scrisorii D-Voastre din 16 Iunie a. c., avem onoarea a Vă trimite copiile testamentelor: G. Filep, Ioan Gallianu, Alex. Coste, Nechita și D. Suci, cari și-au testat averea Asociațiunii. N-avem nici o știre de fundațiunile I. Kiss, G. Pop și T. Silágyi. De

asemenea nu știm de alte fundațiuni lăsate de bărbați sălăgeni Asociațiunii. Fotografii de asemenea nu avem. Alăturat vă trimitem situațiunea fundațiunilor mai sus înșirate, administrate de instituțiunea noastră.

Pentru copiile testamentelor biroul nostru central a plătit suma de K 11.60, pe care veți binevoi, conform promisiunii să ni-o înapoiți ...

/f. 5/ primirea acestei scrisori. Dorindu-vă deplină reușită a frumoaselor serbări ce le pregătiți pentru adunarea generală a Asociațiunii primiți, Vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime. Prezidiul Asociațiunii, Șuluțu.

(Exp. 22/VI 908 ... RSimu)

Domniei Sale Domnului Ion P. Lazăr, redactor la „Gazeta de Duminecă” ...

/f. 1v/ Adeveresc că am primit pentru copiere copia următoarelor teste:

1. Dr. I. Nichita (Nr. 542/902;
2. Dr. Dem. Suci (Nr. 744/902;
3. Alexandru Costa (Nr. 232/902;
4. George Filepp, la data 22 febr. 1888 (Nr. 101/895);
5. „Transilvania” pe 1875 cu testamentul lui Ioan Gallianu de Kecskés

Sibiu, 19/VI – 908 /s. s./ Ion ...

4 ¼   4.25

- ¾   -.75

- ¾   -.75

- ½   -.50

1   - 1.00

7.25 x 2

Plătit dlui Vasilichi pt. 7.25 coale a 1.60 = K 11.60

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 559/ 1908, f. 1v-5.

6.

/f. 1/ Nr. 1100-1908

Direcțiunea despărțământului Șimleu înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 5 noiembrie a. c., în care s-a decis să se țină adunarea cercuală în 21 noiembrie a. c., s-au luat dispoziții pentru ținerea cursurilor cu analfabeții, spre acest scop desp. a creat un premiu de 50 cor.

(Comitetul cercual cere să se cumpere pe seama bibliotecilor din despărțăminte mai multe exemplare din „Schița monografică a comitatului Sălăgiu” întocmită de dnii dr Dionisie Stoica și I. P. Lazăr. /în fila din document este tăiată această frază. n. n./).

Se ia act. (Din Schița monografică a comitatului Sălăgiu se cumpără 50 exemplare la... în sumă de ... /și această frază este tăiată în text n. n./)

Șed. 28/XI 908 (deciz. 289). A se întreba cât costă monografia?

/s. s./ Tăslăuanu

/f. 2/ Nr. 1100-1908

Copia

Proces verbal

din ședința desp. Șimleu al Astrei ținută la 5 nov. st. n., de față fiind membri Dnii: Alimpiu Barboloviciu, pres., Andrei Cosma, Gavril Trif, dr. Victor Deleu, Eugeniu Boros, și dr. Coriolan Meseșan, secretar.

După deschiderea ședinței secretariul cetește procesul verbal din ședința anterioară a despărțământului și se roagă de verificarea lui. Comitetul acest proces verbal îl verifică.

Secretariul raportează că nepotându-se ținea adunarea cercuală de est an a despărțământului în Șimleu la termenul de 6 august din cauza festivităților Astrei,- având în vedere deja timpul înaintat în speranța ulterioarei aprobări a fixat noul termen pentru adunarea cercuală de est an a despărțământului pe 21 noiembrie st. n. și a luat și demersuri că convocarea în acest înțeles să se publice și în coloanele „Gazetei de Duminecă”. Comitetul acest raport îl ea spre cunoștința aprobându-l.

Secretariul cetește apelul comitetului central referitor la instruirea adulților în cetit și în scris în cursul iernei viitoare. Comitetul întru toate se conformează hotărârii și planului de acțiune a comitetului central. Întru executarea acestor hotărâri dispune că în scopul instruirii analfabeților Români de pe teritoriul despărțământului să fie invitați prin apel la adrese proprie toți intelectuali poporului nostru, punându-li-se în vedere premiile /f. 2v/ date de comitetul central, apoi premiile ce le vor da în acest scop instituttele noastre financiare și punându-le în vedere oferta comitetului central de a prevedea singuratecele comune de atari cursuri cu deosebite broșuri și cărți folositoare și practice pe cari în cursul prelegerilor le vor ceti poporului institutorii sau vor lăsa aceste să fie cetite de poporul însuși. Institutorii vor avea să anunțe imediat comitetului dacă sunt aplecați asupra-le sus amintitul angajament, precum vor avea mai departe a raporta de succes în general realizat prin aceste cursuri în termenul de cel mult 1 aprilie 1909 st. n. Comitetul pentru promovarea scopului țintit de comitetul central din resursele-i proprii de asemenea crează un premiu de 50 cor.

Decide că prin un apel călduros să fie insistent invitată întreaga obște a despărțământului de a se înrola sub drapelul cultural al Asociațiunei, că cât de mulți inși să se înscrie de membri ei și să-și răscumpere taxele statutare.

Să se facă un nou apel și în direcție că pe care comună și bibliotecă parochială, școlarii ori poporul să se proveadă barem câte un exemplariu din schița monografică a comitatului Selagiu, instruită de Domnii Ioan P. Lazar și dr. Dionisie Stoica, – operat ce numai arare ori se va putea în viitor redacta și care conține toate datele posibile referitoare la starea noastră culturală din trecut și din prezent. Cu executarea acestui decis se însărcinează președintele și secretariul. Dnul Victor Deleu propune ca să i se recomânde și comitetului central procurarea alor mai multe exemplare din schița monogr. a Selagiului în scopul înzestrării cu câte un exemplariu a fiecărei biblioteci populare esistentă și cu scopul, că primind celealalte /f. 3/ despărțăminte acest operat să se nisuiască de a colecta asemenea date referitoare la trecutul și prezentul neamului nostru. Comitetul această propunere o ia de dorința sa, pentru a cărei realizare se roagă către comitetul central.

Dl Andrei Cosma propune și comitetul decide ca dl președinte să ceară consistoriului de Gherla mai multe Abecedare Gabeliane în scopul înlesnirii instruirii analfabeților.

Secretariul raportează în fine, că în urma repetitei recercări în partea administrațiunei organului Țara Noastră a dispus să i se trimită acestei administrațiuni în loc de 50 coroane din abonament, ca achitare de tot, numai 25 cor. cu provocare la starea pre cară a cassei despărțământului și la împlinirea curat cultural ce s-a făcut prin trimiterea acelei foi. Se ia spre cunoștința spre aprobare.

Nefiind alte agende ședința se redică. D.c.m.s. președinte. C. Meseșian m. p. secretariu.

/f. 4/ 1100/1908

4 decembrie ...08

Domnule Director,

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 28 noiembrie a. c., a luat act de cuprinsul procesului verbal al ședinței comitetului cercual din 5 noiembrie a. c.

Totodată Vă rugăm să binevoiți a ne comunica cât costă un exemplar din „Schița monografică a comitatului Sălagiu” lucrată de dl dr. Dionisie Stoica și I. P. Lazar, ca să ne putem orienta câte esemplare se pot cumpăra pe seama despărțămintelor.

Primiți, Vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime.

/s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C Tăslăuanu, secretar.

Domniei Sale, Domnului Alimpiu Barbolovici, directorul desp. Șimleu. (Exp. 4/XII – 908. RS)

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1100/1908, f. 1-4.

7.

/f. 1/ Nr. 28 – 1909

Direcțiunea despărțământului Șimleu cere să se cumpere pe seama bibliotecilor din despărțăminte „Schița monografică a comitatului Sălaj” de dr D. Stoica și I. P. Lazăr. Prețul unui exemplar e de 4 cor.

Se decide a se cumpăra 25 de esemplare (a 4 cor) în preț de 100 Cor. /s./ Tăslăuanu. (Șed. 30 I – 909. Dec. 20)

4/I-909 Nr. 28

Prea Venerat Comitet!

Referindu-mă la prețuita DV. recercare de data 1100/908, cu privire la prețul „Schiței monografice a comitatului Sălagiu”, îmi ieu voia a Vă împărtăși, că prețul unui exemplar e 4 cor., la caz însă s-ar comanda un număr mai mare de 200 esemplare atunci proprietarii (dnii Stoica și Lazăr) compută numai 3 cor. per exemplar.

Vă asigur stima-mi nestrămutată. Ș, la 2/I – 909 /s./ dr. C. Meseșianu. adv., secr. desp. Șimleu al Astrei.

/f. 2/

Prea Onorate Domnule!

Luând comitetul arangiator al festivităților Astrei în Șimleu dispoziții pentru desfacerea-n vânzare a exemplarelor încă disponibile din schița monografică a Sălagiului, redactată din încrederea aceluiași comitet de dnii: Ioan P. Lazăr și dr. D. Stoica,- îmi ieu voia în calitate de secretar al aceluiași comitet a Vă roga să binevoiți a stăruii, ca comitetul central al Astrei să facă comanda exemplarelor de lipsă, cari actualminte constituiesc averea comitetului și pe cari, în vederea comandei unui număr mai mare, le-am vinde bucata cu 3 cor, ca nu cumva mai târziu eventual să ni se epuizeze.

Prezentați Vă rog sărutările-mi de mână Ven. Dvs. Doamne și primiți-mi asigurarea nestrămutatei mele stime. Ș, la 9/II-909 devotat /s./ dr. C. Meseșianu, adv.

S-a răspuns în 16 Febr. că s-au comandat 25 ex. Vezi deciz comit. centr. din 30 ianuarie 909. /s./Tăslăuanu.

/f. 3/ 28/1909

4 Februarie 09

Domnule Director

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că comitetul central, în Ședința sa ținută la 30 Ianuarie a. c., a dorit să cumpere pe seama despărțămintelor Asociațiunii 25 de esemplare din „Schița monografică a comitatului Sălagiu” de dr. Dionisie Stoica și I. P. Lazăr, în sumă totală de 100 Cor., ... se va trimite autorilor după primirea exemplarelor.

Primiți, Vă rugam, încredințarea deosebitei noastre stime. /s. s./ Șuluțu, prezident.
Oc. C. Tăslăuanu, secretar.
Domniei Sale Domnului A. Barbolovici, director... Șimleu. (Exp. 5/II-909 RS.)

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 28/1909, f. 1-3.

8.

/f. 1/ Nr. 113 – 1909

Direcțiunea despărțământului Șimleu înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 5 Ianuarie a. c., în care s-a fixat programul prelegerilor populare, se cere ajutorul de 100 cor și 40-50 de exemplare din ultimele broșuri apărute în biblioteca populară a Asociațiunii. S-au împărțit mai multe abecedare pentru cursurile de analfabeți.

Se ia act. Se votează ajutorul de 100 cor. și câte 4 ex. din ultimele 5 numere ale Bibl. Pop. a Asoc. /s./ Tăslăuanu

/f. 2/ Nr. 113 – 1909 (Copia)

Proces verbal

din ședința comitetului desp. Șimleu al Astrei ținută la 5 Ian. 1909 st. n. în localitățile institutului financiar „Silvania”, de față fiind dnii: A. Barboloviciu, vicar, A. Cosma, V. Pop, Dr. Victor Deleu și Dr. Coriolan Meseșian, secretar.

Deschizându-se ședința secretariul cetește procesul verbal din ședința proximă trecută și se roagă de verificarea lui. Procesul verbal din 2 dec. a. tr. se verifică.

Secretariul cetind raporturile dlui Gge Nichita, învețiator în Supurul de sus, în care se roagă de ABC-dare pentru cursul de analfabeți; dl A. Cosma împărtășește, că provazând deja Dsa din al său acel curs cu ABC-darele necesare, propune că supurenilor să li se trimită numerii bibliotecii populare ai Asociațiunii, cari lipsesc din biblioteca din Supur. Se decide în sensul propunerii făcute de dl A. Cosma.

Secretariul raportează că pentru analfabeții din Siumal la cererea dlui părinte V. Pop din localitate i-a pus zisului domn la dispoziție 26 b. Din numerii bibliotecii populare a Asociațiunii. Cu aprobare se ia spre cunoștință.

Secretariul cetește cererea învățătorului A. Pusztai din Fûzeș pentru cărți didactice în folosul școlar din localitate. Număr potrivit de ABC-dare și legendare se acordă luându-se acelea împrumut de la fundațiunea Dr. Ioan Nichita.

Se decide în legătură că domnii protopopi /f. 2v/ tractuali să fie rogați a le controla ABC-darele tramise pe la școalele din tractul lor cea ce mai ușor se poate face cu privilegiul esamenelor finale și despre starea și numărul lor să binevoiască a raporta comitetului nostru.

Secretariul cetind rescripta com. central nr. 1908 comunică, că a împărtășit aceluiași comitet prețitul schiței monografice a Sălăgiului, prețiu fixat de dnii proprietari Dr. Stoica și Ioan P. Lazăr. Se ia spre cunoștință.

Secretariul raportează, că comisia emisă pentru de a conferi cu delegatul comitetului pentru conferințele populare dl Dr. Dionisie Stoica a cerut la acord pentru comunele Marca, Cizer și Cățialul rom. în care dl delegat va avea să opereze în terminul ales de Dsa. Acest raport se ia spre cunoștința cu aprobare.

Secretariul cetește apelul comitetului central Nr. 1168/1908 referitor la prelegerile populare etc. Comitetul decide a se ținea în cursul acestui an următoarele conferințe:

- a) Marca (conferențiar Dr. D. Stoica, delegat D. Cupșa, preot Porți, subiectul cult);
- b) Cizer (conferențiar N. Munthiu, delegat A. Barboloviciu, vicar, subiectul despre...);

Lucrarea aceasta am prezentat-o și la premiul cel mare al Academiei Române, cu scopul, că dacă nu vor fi eventual lucrări mai de valoare, la acest premiu și se va premia Schița noastră monografică, să o putem complecta după câțiva ani, adunând material pentru 3 – 4 volume mari. Cum însă nu putem avea șanțe de a obține acest premiu și astfel de-a complecta lucrarea noastră, credem, că suntem îndreptățiți a solicita premiul „Andrei Murășanu”.

Suntem de părere, că lucrarea noastră merită atențiunea și distincțiunea Asociațiunii nu numai prin valoarea ce-o prezintă, ci și în urma faptului, că ea a fost compusă din prilejul unei adunări generale a Asociației, a fost dedicată ei și este prima lucrare la noi de felul acesta.

Motivele acestea, precum și altele de natură materială speșele cele /f. 1v/ multe avute cu compunerea lucrării, ne îndeamnă să solicităm ambele premii „Andrei Murășanu”, pentru care s-a scris concurs.

Întru cât s-ar obiecționa, că lucrarea noastră nu e literară (conform dispoziției concursului), amintim, că ea e și literară și prezintă o bună parte pur literară.

În speranța, că solicitarea noastră va fi apreciată și satisfăcută după merit și alăturând cele 5 exemplare pretinse semnăm cu profund respect, Șimleu, la 24 Aprilie n. 1909 /s. s./ Dr. Dionisie Stoica, Ioan P. Lazar.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 502/1909, f. 1-1v.

10.

/f. 1/ Nr. 1076 – 1909

/antet/ „Silvania” Institut de credit și economii ...

Șimleul-Silvaniei, Szilágyosmlyó 8/9 1909

D-sale Dlui Ioan Vătășan, contabil la Albina, Sibiu

Din suma încassată conform listei alăturate la Șomcuta mare, din incidentul ținerii adunării generale a despărțământului nostru, V-am asemnat azi prin Albina, după detragerea alor 20 % suma de K 239.20.

Notez și aici că institutul „Chioreana” s-a înscris ca membru fondator având a trimite taxa direct la centru.

Cu toată stima /s./ Nicolau Munthiu, cassar.

/f. 2/ Nr. 1076/1909

Despărțământul Șimleu.

Lista membrilor înscriși la Șomcuta mare

Chioreana, Institut de credit și economii în Șomcut, *membru fondator 400* – Se solvesc direct la centru.

Membri ordinari

Ioan Ch. Dragomir, protopop, Năpradea 10

Teofil Dragomir, proprietar, Lupoia 10

Vasile Pop, protopop, Oarța de jos 10

Dr. Vasile Gyurko, avocat, Zsibo 10

Ioan Vasvári, preot, Bârsăul de sus 10

Dr. Aurel Tarța, cond. adv. Șomcuta, g./Törökfalva/ 10

Isidor B. Hangea, preot, Buciumi, p. Șomcuta m. 10

Ioan Coza, preot, Pribeleşti – Prebékfalva, p. Febérsek 10

Vasile Butean, preot, Săcălășeni – Szakállufalu 10

Ioan Bohățel, preot, Hágymászlapos, p. Pusztahidegkut 10

Ioan Coste, preot, Hosszufalu	10
George Rădocea, contabil, Chiorana	10
Teodor Blaga, înv. pens., Șomcuta	10
Dr. Coriolan Meseșan, adv., Șimleu	10
D-na Letiția Dr. Olsóvsky, soție de adv., Șomcuta	10
Vasilii Șchiop, preot, Porta – Pusztafentos, p. Șomcuta m.	10
Vasile Butean Alexi, econom, Șomcuta	10
Traian Nemeș, preot, Asuagiul de jos	10
Dr. Augustin Mircea, avocat, Șimleu	10
Dr. Augustin Pinte, cand. adv., Șimleu	10
Dr. Simion Butean, adv., Șomcuta	10
Dr. Aurel Nistor, avocat, Șomcuta	10
Iacob Marcu, not. pens., M. Berkesz-Seisemagyarberkesz, p. Șomcut	20
Eugen Boroș, contabil, Silvania, Șimleu	10
Nicolae Munthiu, secretar, Silvania, Șimleu	10
Dr. Victor Deleu, adv., Șimleu	10
Transport	270
<i>/f. 2v/ Membri ajutători</i>	
Vasile Indrean, preot, Gaura	5
D-na Luisa Cocian, Domnin	5
D-ra Marioara Cocian, Domnin	5
D-na Maria Coza, Pribelești	2
Iacob Marcu, not. pens., Bertec	2
Ioan Mărieș I. Gavrilă, econom, Buciumi	1
Vasile Pop, econom, Șomcuta	1
Vasile Dragoș, ” ”	1
Gavrilă Pop, I. Ioan, econom, Șomcuta	1
Teodor Ilie ” ”	2
Simion Pop ” ”	2
Gavril Dragoș ” ”	2
Total	299

/s./ N. Munthiu, cassarul despărțământului

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1076/1909, f. 1-2v.

11.

/ f. 1/ Nr. 1351 – 1909

Mărite Domnule Președinte!

Alăturat Vă presint 2 esemplarie de in opșiorul meu scris pentru școala poporală școlar de repetițiune din popor: „Contabilitate simplă”.

Crediu, că mi-a succes, ce am voit: a face un servițiu școalei din poporului. Școalei cu copilul, învățiând 6 ani tot la călculare, să ducă cu sine din școala poporală ceva întreg, desăvârșit, cunoscând și elementele contabilității ca întregire, ca cunună la cele învățate de el în 6 ani. Aceste cunoscinție are să le ficseze prin praxă și esercițiu în școala de repetițiune, ca să-i facă apoi servițiul intenționat în vieția practică ca la om crescut din stăpân pe soartea sa. Din popor aceia cari sciu scie, ceti și călcuła atâta cât trebuie adî să

înveție în școala cea mai simplă populară, încă o pot folosi foarte bine, deoarece este scrisă simplu și ușor de preceptut.

Numai starea materială bine regulată dă omului putere, siguranță și independență în faptele sale. În dilele noastre nu este nimene, care să nu aibă lipsă de a-și țiene în ordine și regulă averea sa; mai mare lipsă are însă de aceste /f. 1v/ bietul popor, care trăiesce de pe o di pe alta fără de calcul și de a-și trage seamă cu averea sa, pînă ce deodată se vede deposedat, adeca proletariu fără casă și mesă.

Este timpul suprem, ca să ne dedăm cu toții, dar mai ales să dedăm poporul a trăi în calcul. Aceasta însă nu se poate face fără de a învăția pe mic și mare, că cum să-și însemne regulat strămutările în avere, sau cum să-și tragă seama din când în când despre starea averii sale, adeca fără de elementele contabilității.

Binevoiti, Vă rog, a dispune revederea și apretiuirea acestui opșior prin con... secțiuni ale „Asociațiunei” și aflându-se corespunzător scopului pentru care s-a scris, al adnumăra opurilor menite a se lăți între popor. Șimleu (Szilagy-Somlyo) 1909, novembre 8.

Al Măritei Domniei Voastre, cu profundă stimă /s./ Gavril Trifu, prof. ord. prep. în pens.

/ f. 2/ Nr. 1351 – 1909

Prea Stimat Domnule Secretariu!

Vediând, că cu propunerea unor studie, și între aceste a călculării, numai – unguresce se împedecă mult deșteptarea copiilor în școala populară, apoi că cu întipărirea unor manuale în două limbi – unguresce și românesce – deoarece copilul are atâta minte, de cetește în aceea limbă și învăția în care se precepe – nu ajungem nici un scop, ci numai facem aceste „ad aptandam benevolențiam” pentru aprobarea unor manuale, adese foile slabe din punct de vedere didactic, curentului șovinist și fatal pentru deșteptarea popo- /f. 2v/ arelor țierei- atât de rămase înderept: afiu de lipsă că și pînă la timpuri mai treze în politică, dar mai ales în instrucțiunea populară, să se scrie cărți și manuale de acele, din cari nu numai elevii școlari, dar și adulții să poată învăția aceea, ce din vitregimea timpurilor și mai ales a politicei noastre nefaste instrucțiunei populare n-au învățiat unde trebuia, în școala populară. Din acest punct de vedere și pentru ca copii în școală să vadiă și cunoască scopul pentru care au învățiat ei 6 ani de dile călculația, am scris „Contabilitatea simple” pentru școală în popor fiind convins că necesitatea învățiarei contării în dilele noastre se impune atât de imperativ, încât adi-mâne ne putem aștepta la aceea /f. 3/ că propunerea acestui ram al călculării ca coronar a celor învățate în 6 ani de dile se va impune și de guvern.

Din acest opșor am trâmisi la președintele „Asociațiunei” 2 esemplarie, ca să se censureze și eventual cumpere mai multe esemplarie pentru a fire distribuite între popor și bibliotecile populare. Nu sciu de soarta lor pînă adi deși le trimisesem astă toamnă. Vă rog, să mă înștiințați, dacă au sosit acolo și ce este cu ele, deoarece în „Transilvania” în dar li cere urmă.

Tot cu acest scop am scris și este deja întipărit ... de calculație resp. „Magazin de exemple din calculul p. clasele I și II ale școalei populare și este gata în manuscris și pentru celelalte patru clase ale școalei populare numai să am ajutor.

/ f. 3v/ Sum de aceea convingere că adevărata menire a „Asociațiunei” este a suplini în lumina poporului, tot ce omite sau împedecă cu voaia sau fără de voaia politica oarbă și nu a suplini academiile de sciinție; adeca a edifica și pune fundamânt solid, eventual a repara pe cel nesolid și nu a înfrumuseția frontispiciul și a face decorațiunile. Drept aceea sperăm spriginul din toți aceia care purtăm câte-o petricică la acel fundamânt.

Șimleu, 1910 Aprilie 8. Cu distinsă stimă /s./ Gavril Trifu, prof. ord. prep. în pens.

12.

/f. 1/ Nr. 1461 – 1909

Comitetul fundațional al fundațiunii Dr. Ion Nichita înaintează procesul verbal al ședinței ținute la 28 Noembrie a. c. în care s-au luat dispoziții pentru împărțirea ajutoarelor pe 1910. Din ajutoarele votate pe 1909 biserica din Supurul de sus și școala din Giurtelec n-au ridicat ajutoarele în sumă totală de K. 150, care s-au adăugat capitalului fundațional.

Se ia act și se aprobă următoarea distribuire a ajutoarelor prevăzute în bugetul anului 1910:

1. bis. din Husmezeu	K. 100
2. " " Gârcei	" 50
3. " " Ser	" 73
4. " " Rea	" 50
	Total
	273
5. Școala din Cian	K. 60
6. " " Hususău	K. 200
7. " " Hotoan	K. 100
8. " " Urminiș	" 100
	Total
	460
	Suma totală
	K. 733

iar din restul de 86 cor. 60 fil. se va folosi pentru procurarea de cărți școlare pentru școlile populare. /s. indescifrabilă/ Șed. 9/12 909 (Dec. 374)

/f. 2/ Nr. 1461 – 1909

Copie

Proces verbal

din ședința com. fon. Dr. I. Nichita, ținută la 28 Noiembrie 1908.9 sf. M. n. în casa parochială din Șimleu, de față fiind dintre toți membri invitați numai domnii Alimpie Barboloviciu, președinte, Gavril Trifu și Dr. C. Meseșianu, secretar.

Deschizându-se ședința să citește epistola domnului Florian Cocian suzându-ș absența de la ședință prin morb. Se ia act.

Secretarul citește procesul verbal din 17 dec. 1908. Acest proces verbal se verifică.

Secretarul raportează, că dintre senatele ajutate est-an cel din Supurul de sus și Giurtelecul Măgurei, încă nici până azi nu și-au ridicat banii deși pentru acest scop au fost provocate. Ajutoarele votate pentru biserica din Supurul de sus în suma de 50 cor. și pentru școala din Giurtelec în sumă de 100 cor. să propun a să alătura capitalului fundațional.

Secretarul raportează că conform raportului Domnului Florian Cocian, încredințatul comitetului, senatul școlar din Bârsa și Șoimuș legitimând și înaintea Dsale scopul pentru care au cerut ajutoare, acelea le-a și ascurat ziselor școale. Se ia spre cunoștința cu aprobare și absolvare.

Secretariul raportează că pentru ajutorul total al bisericilor contemplat în 273 cor. 30 fil. pentru anul 1910 au sosit 5 cereri iar pentru ajutorul total al școalelor contemplat în 546 cor 60 fil. pentru anul 1910 au sosit de tot 6 cereri; aceste ajutoare se propun a se distribui precum urmează:

I. a) bisericeii din Husmezeu	100 cor.
b) " " Gârcei	50 cor.
c) " " Ser	73 cor. 30 fil
d) " " Rea	50 cor.
	deci cu ...
	273 cor. 30 fil.
II. a) Școalei din Cian	cor. 60
b) " " Husasău	" 200

c)	”	”	Hotoan	”	100
d)	”	”	Urminiș	”	100
				deci cu totul	460 cor.

în fine restul de 86 cor. 60 fil. se vor folosi pentru procurare de cărți școlare pentru școalele populare.

Acest proces verbal împreună cu cererile în original să se înainteze com. central spre aprobare. Ședința să încheie.

/s. s./ Dr. C. Meseșianu mp., secr. fond Dr. Nechita. A. Barboloviciu mp., președinte.

Această copie e originalului conformă.

Șimleu, la 30 Noemvre 1909. /s./ Dr. C. Meseșianu, secr. fond. Dr. I. Nichita.

/f. 4/ Preanonrat Comitet fond. al fundațiunei Dr. I. Nichita!

Comunitatea bisericească gr. cat. din Pria deja în anul trecut a hotărât, ca să zidiască o nouă casă parohială în locul celei vechi gata de a să ruina și a cărei dărâmare s-a și dispus prin ordin pretorial tot în anul trecut. Sărac fiind poporul, numai în anul acesta am putut începe la edificare și acuma numai cu bani împrumutați. Aceste împrejurări-mi permit a le adeveri prin atestatul comunal aci sub./. alăturat.

În urma mizeriei poporului credincios și a lipsei mari îndrăznesc a recurge către Pre On. Comitet fondățonal ca să se îndure: a acorda din fundațiunea Dr. Ioan Nichita pentru comunitatea bis. gr. cat. din Pria un ajutor de 200 coroane pentru noua casă paro...

Pria (Perje, up. Csizér), la 27 septembrie, 1909.

Cu profundă stimă, /s./ Ioan Budișan, preot gr. cat.

/ f. 6/ 201 – 909. of. par.

Mărită Asociațiune și Direcțiune!!

Fondului Dr. I. Nichita!

Subscrișii ca antistia bisericească parohiei gr. cat. din Gârcei, tract. Bredului (Selagiu) cu profundă reverința și umiliți suplicăm de a ne acorda grațios din fondul cultural al fundațiunei „Dr. Ioan Nechita” de pie memorie pentru scopul zidirei casei și superedificatelor parohiale de aici, cari sunt de a se construi de nou cu o necesitate imperativă.

Motive sontice:

1.Fiindcă poporul gr. cat. român de aici e constatoriu de 86 fumuri, 460 suflete numai, e foarte miser așa încât din propria lor potere nu ar fi în stare a edifica fără ajutoriu esterneu casa de locuința și superedificate parohiei pentru preotul lor.

2.Poporul gr. cat. de aici estimp și-a săntit biserica nouă de zid care a costat 25 mii coroane în care trebuie să mai repartitjeze pentru rezolvirea erogăționei neacoperită prin intrate.

3.Românii gr. cat. de aici șed între calvini și latinii rom. cat. cari sunt în stare bună și neavând casa pentru preot au fost neînterupt părășiți de preoții lor puși de administratori spre dauna morală și națională evidentă.

4.Preotul lor de fațiă locuiesce în casa închiriată de la un calvin – în detrimentul bunului renume al nostru estorilor puțini români dornici de a zidi. Rugăm aprețiarea motivatei rugări și cerem votarea sumei cât de mărișoară de ajut. Eventual și de la acele locuri unde s-a votat și nu o ridică necuversând așa necesitate acolo.

Gârcei, la 4 Novembre 1909. /s. s./ Popp Gavril, curator prim. bis. /L. S/ Ștefan Szabó, preot gr. cat.

/f. 8/

Preavenerat Comitet fundațonal!

În numele credincioșilor din parohia Mălădia mi-ieu îndrăzneala a recurge la preaveneratul Comitet a fundațiunei fericitului Dr. Nichita pentru dobândirea de oreșcare ajutor banal pentru ducerea în deplinire a zidirei bisericeii nimicită prin foc- și a casei parochală a căror material deja e coadunat, dară banii coadunați din mila binevoitorilor creștini din țiară desigur nu vor fi de ajuns. Parochia, încă în starea sa materială foarte dezolată nu e în stare de a-și redica acestea locașuri corespunzătoare scopului – din care cauză renoindu-ne umilitor cerere.

Suntem- Mălădia, 12 Septembrie 1909. A preaveneratului Comitet, în numele credincioșilor /s./ Gregoriu Sim..., preot.

/f.10/ Prea Venerat Comitet!

Senatul școlar gr. cat. din comunitatea bisericească Bârsa, situată în protopopiatul Noțigului în numele întreg poporului din comuna cari abia numără 300 suflete, cu cea mai profundă reverință își ia îndrăzneală a suscerne următoarea, pre umilită rogare.

După ce cu ajutorul atotputernicului Ddeu, încă în anul 1906 – având a ne lupta cu foarte multe greutăți și neajunsuri – în urmă am isbitit a ne face școala – precum și locuință pentru învățător, corespunzătoare legilor școlare, având și învățător calificat, care prin zelul dezvoltat până acuma prin instruirea și luminarea fiilor și a ficelor noastre, ne-au umplut inimile tuturor de o mare mângâiere sufletească.

Și după ce neavând băncile corespunzătoare precum și mapile recerute, pre lângă toate acestea suntem provocați din partea administrațiunei comitatensă cu detragerea ajutoriului de stat dacă în decurgerea anului scolastic curinte nu le vom face și câștigu, fără care ajutor pre lângă toată bunăvoința noastră nu suntem în stare de a ne susține școala.

Împresurați de această îngrijire – neavând nici un isvor de venit – cu umilință și cu mare încredere în bunăvoința Prea Veneratului /f. 10v/ comitet – îndrăznim a ne roga ca luându-ne în părinteasca considerațiune cererea noastră să binevoiți a ne împărtași cu un ajutor banal din fundațiunea nemuritorului Dr. Ioan Nichita, ce este pusă la dispozițiunea Prea Veneratului Comitet spre a fi ajutamați întru facerea băncilor și câștigarea mapelor de lipsă în școală.

Inoindu-ne pre umilita rogare esorând cu deplină încredere rezultatul dorit suntem cu profundă reverință în Bârsa la 26 Septembrie 1909.

Ai Prea Veneratului Comitet. Prea umiliți servi /L. S/ Sigilul Oficiului Par. Gr. Cat. din Domnin. /s. s./ Ioan P. Pop, preș. sen. scol., Teodor Chiș, George Chiș, Vasaleca Morașan, Vasilica Chiș (x), Ioan Pop (x), Petru Chiș(x), membri sen. scol, prin Vasile Mihalca, scriitor de nume, învățător și notariul sen. scol.

(P. s) Fiind comuna mică și locuitori cam săraci a-și dori și eu să fie împărtașită, întrucât se va pute, cu ajutorul cerut. /s./ F. Cocian.

/f. 12/ Spectate Domnule!

Umilit scrisul venindu-mi la cunoscința din partea Mult On. Domnu Patriciu Lobonțiu, preotu în Csănu și din Gazeta de Dumineca, care apare în Șimleu, că neuitatul și binefăcătorul neamului românesc din com. Sălagiului dl Dr. Ioanu Nechita, fost avocat în Zălăh, au lăsat după sâne ceva fundăciune din care să se ajutore s. besericii și școale sărace din Sălagiu.

Deci și eu ca unul care am funcționat acum de 9 ani în comuna Deda com. Bihor și acum de present strămutându-mă în comuna gre. Cath. Din Sălagiu, Cianu în care școala e tare săracă și soluțiunea învățătorescă abia se urcă la suma de 500 coroane anuatim, din care după timpul de acum nu e cu potință să poată subsista înv. și fiind și însărcinat cu familiă grea.

Deci cu toată umilința fiască și patronizare vin a mă adresa cătră spect. Dvoastră, că de s-ar pote și ar fi cu potență să binevoiți a mijloci ca din fundațiunea sus amintită să capete și comuna beserecisca es anu /f. 12v/ unu ajutoriu cât de băgătelu pentru arădicarea soluțiunei înv. deoarece în Cianu până în present nu este nici ajutoriu de stat nemica, deci eu voidnd a salva acea școală rom. gr. cath. Din Cian în contra școalee de stat care deja era proiectată acum să se edifice, m-am strămutat din Bihor în Sălăgiu, fiind și eu fiul Sălăgiului și născut din Sălăgiu.

După toate aceste vor mai intra și din partea Rev. Domn prot. Demetriu Coroian din Santău și din partea M. on. D. preot din Silvașiu, care administrez] și în Cianu, recomandațiunea pentru rebonificare soluțiuni învăt. din Cianu.

După toate aceste sum al spectatu Dvoastre și acceptând un rezultat înbucurătoriu în cesiunea mai sus atinsă.

Cian, la 24 Septembrie 1909. Plecat serv /s./ Teodor Botiocu, cant.-învățiător gr. cath în Cianu.

/f. 14/ Reverendisime Domnule Vicariu!

În numele senatului școlastic din Ardehat, rog umilit pe Rev. Domn Vicar ca să binevoiți a ne aplacida 100 cor. și ceva cărți școl. Din fondul Dr. Nechita Ioan pe sama școalei gr. cath. conf. din Ardehat, din următoarele motive:

În Ardehat, de 2 ani s-a făcut școala statului și inspectorul reg. școlar pune tot mereu pedecă școalei confesionale că cum o ar pute închide. Acum 3 ani a escepționat edificiul școalei, atunci s-a reparat cu 800 cor., acum șindilim biserica, care vine la 600 cor. tot, cu repartițiune pe poporul sărac și puțin credincios, că e o filie numai.

Recvizitele școlare lipsesc toate, culina la învățator să se facă din demandarea inspectorului reg., de altcum ne închide școala. Pentru recvizite și culină rugăm Umilit pe Rev. Domn Vicariu ca să ne dăruiți prea grațios suma de 100 cor., 20 Abecedare, 10 legendare, 5 catechisme, ceva protocele din fondul Dr. Nechita pre sama școalei conf. din Ardehat.

Cu profundă onoare sum al Rev. Dvoastre. Urmeniș, la 3 Octombre 1909.

/f. 16/ 64 – 1909

Reverendisime Domnule Vicariu

și preside a fondului Dr. Ioan Nechita!

Înaltul Ministru ne-au escepționat edificiul școlar și ne amenința cu substragerea ajutoriul de stat de la învățiător, din acest motiv ne-am deobligat ca în anul școlariu 1909/10 vom edifica sala nou de învățământ, la care am și adus piatra fundamentală, dar neavând fond spre acest scop, numai cu repartițiune pre poporul credincios o potem edifica în timpul de acum cu multe spese.

În numele senatului școlar din Urmeniș /Orményes/ în tractul Băsesci să binevoiți din fondul Dr. Ioan Nechita pre grațios a ne ajutora cu 100 cor. la edificiul salei școlare și ceva cărți școlare.

Cu profundă onoare sum. În Urmeniș 1909 sept. 18. /s./ Ștefan Szabó, preot gr. cat.

/f. 17/ Venerat Comitet fundațional a

Fundațiunei Dr. Ioan Nechita!

Comunitatea bisericească gr. cat. de Husmezeu, constătătoare abea din 351 de suflete, intenționează a-și edifica Biserică nouă din material solid, care în mare parte e deja coadunat în locul Bisericiții celei vechi de lemn, care e scundă și gata în tot momentul de a se prăbuși fiindu-i toate înncheieturile laxate; dar mijloacele materiale a acestor credincioși nici pre departe nu sunt în proporțiunea lăudabilei lor intențiuni, ca fără de ajutoriu estern și contribuii benevole să-și poată vedea scopul realizat.

Drept ce cu profundă referință apelează prin acestea la mareanimitatea Veneratului Comitet fundațional asupra numitei fundațiuni, ca luând în dreapta considerațiune deoparte sacrificiul cel mare dar nesuficient ce-l aduc acești credincioși, puțini pentru biserică, de altă parte starea deplorabilă a vechiei lor Biserici, care în mod egsorabil și pretinde reedificarea, să binevoiască ale asemna spre acest scop sfânt un ajutoriu de 200 coroane, ca să poată începe cu ajutoriul lui Dumnezeu edificarea.

După cari reînoidu-ne umilita rugare în speranța rezultatului favoritoriu sămnmă Husmezeu la 18 August 1909. În numele credincioșilor /s.s./ Petru Ostate, preot gr. cat. Demetriu Oltean, curator primariu.

/f. 18/ Nr. 55 – 1909

Venerat Comitet administrativ
a fundațiunei Dr. Ioan Nichita!

În urma concursului publicat din partea Veneratului Comitet, Senatul Scol. Confes. Din parocha noastră, în ședința sa ținută la 15 l.c., a hotărât să recurgă după un ajutor de 100 % una sută coroane din fundațiunea creată de generosul fundator Dr. Ioan cândva Nichita.

Anul trecut nu am recurs după un ajutor, căci isvorul de venite – un rit, așa numit a „Școalei comunale”, pre care-l mai folosim până la o vreme, a adus atâta venit, cât ni-a fost de-ajuns a acoperi, cu ajutorul aceluia, toate speșele preliminate pentru școală, anul acesta însă l-a inundat apele și venitul a scăzut sâmtător.

Când veneratul Comitet adm. va asămna un atare ajutor școalei noastre, credem fiom că prin aceasta va lucra amăsurat /f. 18v/ intențiunei fericitului fundator. Care, a bunăseamă a avut în vedere primo loco școala din comuna sa natală să fie ajutorată din fundațiunea sa, dacă aceea cere lipsă de un ajutor. Iar aceasta lipsă să impune cu atât mai vârtos, că speșele cu susținerea școalei, pe an ce merge se tot sporesc, iară poporul din această mică comună besericească, care până acum dă spre susținerea școalei sale aproape 30 %, în acest an de economie slab, este cu neputință al mai îngreuna.

Pe baza acestor motive-fără a aminti altele, Vă rogăm cu toată stima să binevoiți a vota și a asemna întreagă 100 coroane ca ajutor pentru școala noastră în acest an scolastic.

Spre statul notiției venim cu toată onoarea a aminti că pentru fericita memorie și întru refrigeriul sufletului generosului fundator, în Biserica /f. 19/ noastră se servesc la fiecare an câte 12 ste. liturghii fundaționale despre ce să face relațiune regulat Veneratei Superiorități diecesane.

Pe lângă stimă și venerațiune, perseverăm în Hotoan, la 24 August 1909. /L. S/ Sigillum E... Gr. C. Ér-Hatvan. 1839. /s. s./ Vasiliu Păcșaiu, preotul locului ca președ. sen. scol. Aurel Mészáros, inspector scol.

/f. 21/ Prea Onorată Adunare!

Umilit subscris senat besericesc și scolastic din Husasău ce aceia umilită rugare venim cătră Prea Onorata adunare, că aflându-ne într-o stare atât de miseră să binevoiți a ne ajutară cu două sute de coroane din fundațiunea D. Dr. I. Nichita, pentru susținerea scoalei noastre gr. catholice române.

Umilita rugare o proptim cu următoarele:

1)S. Beserică nu are nici o avere sau alt isvor de venit – ba din contră are datorie la Silvania ca de 328 Cor.

2)Școala este escepționată, trebuie cu terminul 1910, septembrie 1-a, sala de învățământ rădicată de-un metru, ferești duple, recvisite, la docinte una chilie padimentat și ferești duple, etc.

3) În fondul regnicolar sunt de a se plăti 415 coroane ca restanțiă din anii trecuți.

4) Neavând mai nici un izvor de venit și fiind și noi numai 40 fumuri în stare foarte miseră, fără de ajutoriu nu ne putem susține școala, neputând satisface cerințelor legii pierdem școala.

Repețindu-ne umilita rugare binevoii, prea grațios a ne împlini cererea; rămânând a Prea Onoratei Adunare, Husasău, la 29 Septembrie 1909. Umiliți servi /s. s./ Bucui Gavrița, curator priprașiu. Gile Petre + pri Pustai, curator. Kriste Flore + prin Pustai. Baci Petre + sent prin Pustai. Kriste Ioan + sent. prin Pustai. Gile Flore, primariu.

/f. 23/ Onorat comitet a „Fondului Nichita” Șimleu

Subscriții în numele Bisericii gr. cath. din Ser, venim a ne roga să binevoii a ne acorda un ajutor din „Fondul Nichita” pentru plățirea unui intravilan de 300 stângeni quatrați – cumpărat pe sama santei Bisericii – ca pe acel teritoriu să putem rădica o modestă căsuță cantorală.

Rogarea ne-o motivăm cu următoarele: poporul gr. cath român din filiala Ser numără aproape 80 suflete (în ce mai mare servitori) și sunt de tot sermani. Aproape erau de perire într-un timp – însă bunul Ddeu s-a îndurat de le-a fost dat un preot care n-a cruțat drumuri, nici materiale, apoi a contribuit și norocul că socrul părintelui Vasváry Victor a fost notar în numita comună și cu a ambilor istețime au reușit de s-au edificat o modestă Biseriță – firește din mila și ajutorul altora.

Acuma poporul, de când are acest așezământ, are cantor, care le servește regulat și ascultă Sta misă tot a 3 ia săptămână în dulcea lor limbă.

Se merge însă foarte greu susținutul în curățenie a Stei Bisericii și asendarea casei cantorale. De plata cantorală nici nu amintesc, deși ei sârmanii solvesc de 2 ori, ori de 3 ori, ca alții la preot. La lucru, știut că sta Biseriță ne susține pe toți, numai sufletește dar și naționalicește – cu deosebire însă ai susține pe aceștia. De nu era acest așezământ, de mult s-ar fi maghiarizat.

Luați, mă rog umilit la cumpănă acest lucru și Vă îndurați a vota spre scopul cerut câteva sute de coroane. Dic cu suflet liniscit: mai la loc și mai convenient cu literele fonduționale nu cred să se fi acordat un ajutor ca acesta.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1461/1909, f. 1-23.

13.

/f. 1/ Nr. 39 – 1910

(Organizarea desp. Stoica)

Dl Dr. Dionisie Stoica prezintă Comitetului Central propunerea sa motivată pe larg-cu privire la sistemizarea de posturi pentru membri din despărțăminte Asociațiunii. Dl Stoica e de părerea, că la început să se înființeze aceste posturi numai pentru despărțăminte mai ajunse și retribuiri lor să se facă dintr-un fond anume creat din contribuiri, cu prilejul aniversării de 50 de ani a Asociațiunii. Arată avantajele acestor posturi, cari pe lângă alte servicii reale, ar introduce așezământul nostru în conștiința poporului nostru de la sate.

Propune următoarele:

1. Comitetul să studieze chestiunea și să prezinte adunării gen. Din anul viitor un proiect pentru sistemizarea acestor posturi.

2. Să elaboreze un regulament în care s-ar prelăsa activitatea acestor funcționari.

3. Să se decreteze înființarea „fondului jubiliar al Asociațiunii”, care să se întemeieze la adunarea din Blaj (1911) pentru a se retribui secretarii din despărțăminte.

Comitetul Central ia act cu mulțumire de interesul lăudabil ce poartă dl Stoica pentru „Asociațiune”, dar se îndoiește de reușita acestor proiecte. Crede că acest așezământ cultural

al nostru, poate reclama serviciile ori-cărui intelectual român de la noi, fără nici o retribuție materială. Crede că acest așezământ ca și orice societate culturală, se va putea dezvolta și va putea rodi mai mult edificând pe sentimentul de iubire de neam și de însuflețire care aduce jertfe, deci pe interesul material al oamenilor noștri. Ținând seamă și de greutatea înființării unui cu această destinație, comitetul central exprimând mulțumiri d-lui Stoica pentru felul în care urmărește problemele Asociațiunii nu poate primi propunerea. G.

/f. 2/ pre 10/I 1910

/antet/ Gazeta de Duminecă – Organ politic și cultural independent

Nr. 39 – 1910. Șimleul-Silvaniei (Szilágysomlyó). 24 Dec. v. 1909.

Onoratalui Comitet central al Asociațiunii în Sibiu.

Conformându-mă hotărârii luate în a doua ședință a adunării generale a Asociațiunii, ținută la 13 Oct. n. a. c. – îmi iau voie a Vă trimite motivarea propunerii mele referitoare la salarizarea secretarilor din despărțeminte.

Rog și cu ocaziunea aceasta pe Onor. Comitet central /f. 2v/ să se ocupe intenziv de această chestie, căci rezolvarea favorabilă a ei ne va aduce nespun de mult bine, atât pe teren economic, cât și cultural.

Cu profundă stimă, /s. s./ Dr. Dionisie Stoica.

/f. 3/ Propunerea d-lui Dr. D. Stoica. /text tipărit n. n./

Onorată adunare generală! * (* Expunerea aceasta, nu s-a făcut în adunarea Asociației, fiind timpul prea înaintat.)

Astăzi când manifestațiunile culturale, și peste tot etnice, ale acestora, sunt oprimate și cu deosebire când aceste manifestațiuni – ceea ce este și mai dureros – sunt încă abia la începutul lor, trebuie să chibzuim bine și bună muncă să săvîrșim, ca să putem delătura piedicile și ca să putem realiza barem o parte din progresul, pe care-l pretind nu numai împrejurările, ci mai ales interesele bine începute ale noastre.

Biserica acea sublimă instituție, cunoscută cu sufletul și cu trupul neamului nostru, căreia avem să-i mulțămim existența noastră ca popor – începe a fi săpată la rădăcină de viermi veninoși. *Școala*, modesta școală românească, care și-a luat începutul în tinda bisericeii și care în cursul puținelor decenii de viață a vărsat totuși destulă lumină în sufletele întunecate ale nefericitului nostru neam, atât de mar pus la probă – azi-mâne nu va mai fi a noastră. Și lipsiți de biserică și de școala românească, lipsiți vom fi și de sufletul românesc, de cugetarea, de cultura, de firea, de ființa românească.

Sunt de tot grele, sunt amenințătoare vremile, în cari ne găsim. Dar pentru poporul românesc n-au fost ele niciodată ușoare. De primejdii nu ne-am temut în trecut, nu ne temem nici azi – va trebui să ne temem însă mâine, dacă nu vom ști și nu vom voi să ne-narmăm din bună vreme. Căci în trecut primejdia era numai una deodată și era pricepută cu puțină bătaie de cap, până când azi sunt multe primejdiile și-s cu cărări ascunse.

Toată munca și truda, ce se cheltuiește la noi și toată lupta, ce se poartă, n-are și nu poate avea alt scop, decât asigurarea dezvoltării libere a progresului nostru cultural și economic național. Noi nu voim altceva decât să ne cultivăm în spiritul firei noastre, iar ca să putem face progrese pe acest teren e natural, să tindem la întărirea economică-financiară.

Pe acest principiu e ridicată doară măreața instituție, la adunarea generală a căreia ne aflăm azi. Și după ce biserica și școala românească nu vor mai putea fi pentru noi aceea ce au fost, - care instituție de a noastră va fi mai chemată, decât Asociațiunea, să susțină și să alimenteze în noi ființa românească!?

Au fost mari părinții și moșii noștri în toate faptele lor, dar ridicarea Asociațiunii este desigur cea mai măreață faptă a lor, pentru că ea se revarsă asupra întregului nostru neam și pentru că ea este ultima fortăreață puternică a culturai și a avutului nostru național.

Veșnică fie amintirea marilor noștri înaintemergători (Șaguna, Șuluțu) și bimecuvântată memoria puternicului stâlp al Asociațiunei, Șaguna în ajunul serbărilor centenare ale căruia ne aflăm!

Rolul culturii și economic al Asociațiunei se potențează, în urma actualei situații din țară, atât de nefavorabilă dezvoltării noastre etnice. Iar pentru ca Asociațiunea să poată îndeplini cu ușurință acest rol greu și pentru ca ea să se poată achita de îndatoririle ponderoase, ce-i revin – de sigur cu toții suntem de aceeași părere, că toată suflarea românească trebuie să-și îndrepte gândul și pașii spre această instituție și s-o sprijinească, mai ales cu fapta, căci atunci va sprijini neamul. Iar pe de altă parte, și aici zace întreaga gravitate a lucrului, Asociațiunea trebuie să afle toate mijloacele, prin acri să pătrundă în masele poporului nostru, la pătura de jos, în cel din urmă sat, în cea mai uitată colibă.

Nu putem fi nemulțumiți cu activitatea de până acuma a Asociațiunei, căci trebuie să o judecăm totdeauna, ținând cont de împrejurări și nu ne este niciodată iertat să uităm, că cu organizarea noastră culturală nu se poate face mai mult. Sunt intelectuali, durere, cari știu totuși de existența Asociațiunei, nu știu totuși de a societății teatrale, confundă aceste două tovrășii românești și peste tot nu-s de loc acasă în viața noastră literară și culturală.

Și dacă avem și între intelectuali oameni atât de neorientați, putem pretinde oare ca poporul să fie în clar cu munca, ce se desfășură în numele și-n interesul lui!?

Asociațiunea va împlini 50 de ani de existență în 1911, iar poporul nostru n-a ajuns aici barem s-o cunoască, necum să beneficieze de roadele trudei celor ce i-au pus temelile. De ce n-a pătruns Asociațiunea până la popor? Pentru că ne-a lipsit și ne lipsește organizarea culturală și economică, iar această organizare nu s-a putut înactiva, atât din cauza vitregimei timpurilor, cât mai ales din pricina îngrămădirei muncii, ce s-a cerut și se cere pentru ca neamul nostru, să nu mai stea multă vreme înapoia celorlalte.

Și dacă s-a muncit până acuma și se muncește încă și azi la noi fără mult sistem, ci numai sporadic, e foarte natural. Ca popor fără multă viață culturală, voim s-ajungem dintr-odată rezultatele, în cari au ajuns popoarele consumate culturalicește. Voim s-avem deauna miere, fără să știm, că înainte de a o avea, fagurul e una din cardinalele condiții, ce trebuiesc împlinite pe lângă albine și flori. Noi am avea și albine și flori și avem și puțină miere – ne lipsește aproape cu desăvârșire fagurul. Ori dacă chia îl avem undeva, el e aproape gol.

Voind s-ajungem de-a dreptul rezultatele culturale, n-am prea ținut sama, că acestea nu pot fi nici sigure, nici durabile, dacă ne lipsește organizația culturală. De aci au provenit toate neajunsurile și aci zace marele rău, că ne însuflețim ușor și totdeauna, dar această însuflețire se traduce foarte arareori în fapte.

E foarte firesc acest lucru. Școala nu se câștigă într-o zi, iar experiențele nu-și pot avea roadele într-un an. Evoluția se face treptat, și n-avem nici un drept de a ne plânge, că am pierdut până acum în zadar timpul. Dacă trecutul n-a fost al nostru, să sperăm, că va fi al nostru viitorul. Și el va fi al nostru de bunăseamă, dacă vom voi să pricepem glasul zilei de azi.

Ne-a lipsit și ne lipsește organizația culturală și aceasta e cauza disproporției bătătoare la ochi dintre munca depusă și dintre rezultatele realizate pe terenul binelui nostru de obște. Lipsa acestei organizări justifică de deplin și împrejurarea, că Asociațiunea noastră n-a ajuns încă să se achite în deplină măsură de îndatoririle, ce i le impune menirea.

Dar dacă organizația culturală, pe care n-o avem, e cauza neprogresului nostru – ce e mai ușor decât tocmai ducerea-n îndeplinire a acestei organizări? Lucrul în sine e greu, nu e însă atât de greu, ca să nu se poată realiza. Și tocmai Asociațiunea este cea mai chemată să

ne desăvârșească organizația culturală. Ea va și putea face cest lucru, cu atât mai ușor, cu cât are cadrele pentru el.

Cadre și mijloace mai potrivite pentru organizarea noastră nu pot fi, decât despărțămintele Asociațiunei. În unele din aceste despărțăminte se și dezvoltă o frumoasă activitate, în cele mai multe nu se face nimic. Iar până nu vom ajunge, ca în toate despărțămintele Asociațiunei – cai vor cuprinde toată suflarea românească din țară – să se muncească cu aceeași râvnă și cu acelaș rezultat, până atunci instituția această, atât de prețioasă, a noastră, nici nu se va apropia de țânta, ce i s-a desemnat.

Ca să obțină, onorată aadunare generală, acest succes, nu se cere mult. Se numai două lucruri. Cel dintâiu și cel mai ușor este: *înmulțirea și micșorarea despărțămintelor*. Despărțămintele, cari funcționează, să se reactiveze, iar despărțămintele mari să se divizeze în cât mai multe alte nouă. Căci sunt despărțăminte cu câte 80, 100, 150 ba chiar și 200 de comune. Vă închipuiți, că un singur comitet poate țineaa contact direct cu atâtea comune? Cum am putea aștepta atunci, ca acest să descindă în fiecare comună? Căci Asociația își va împlini menirea numai când va fi cunoscută în fiecare cătun românesc și când își va revărsa binefaacerile asupra fiecărui frate de-al nostru.

Să vă aduc un exemplu concret. Depărțământul Șimleu se estindea până bine de curînd asupra întregului Sălaj și asupra Chiorului, ceea ce însemna aproape 300 comune românești. Cum putem spera, ca acest despărțământ să-și poată face pe deplin datoria? Și trebuie să accentuăm, că despărțământul Sălaj-chioran este între primele despărțăminte ale Astrei. A făcut cea putut în 20-30 comune, iar celelalte 270 au rămas în mila lui Dumnezeu. Bărbații conducători ai acestui despărțământ au observat înă din bună vreme, că trebuie practicat și ici principiul divizării muncii, ca muncind cu toții, cu toții să fim împărțășiți de roadele acestei munci. Și s-a pornit o acțiune conștie de-a tăia această mare bucată de despărțământ în mai multe bucățele. Până acuma s-a inactivat însă numai despărțământul Tășnad, înainte cu trei ani și desp. Bucium, anul acesta. Tot anul acesta era proiectată constituirea desp. chioran la adunarea generală locală, ținută în Șomcuta-mare, durere însă, lucrurile bune au totdeauna contrari. Acset mare teritoriu are și trebuie să aibă cel puțin 5 centre și astfel trebuie divizat în 5 despărțăminte. Și ce nu poate face un singur comitet, vor face desigur 5.

Rămânând pentru fiecare despărțământ numai 25-30 comune, aceste comune vor putea vedea în mijlocul lor an de an pe trimișii Asociațiunei și astfel *poporul nostru va vedea, că are domni de român*, cari se interesează de soarta lui – și acesta va fi primul pas făcut pentru recăștigarea încrederei poporului. Iar înseamnă această încredere, știm cu toții.

Descinderile acestea comună de comună și an de an, cu prilejul cărora se vor âinea conferințe populare practice, se pot face în stil mare, ca să se prilejească o adevărată sărbătoare pentru comună. Căci urmele unei asemenea serbări vor fi neșterse în mințile și inimile țăranilor.

Noi am aranjat în cursul primăverii și verei acesteia mai multe prelegeri prin comunele din preajma Șimleului. Aveam obiceiul să mergem întreg corul bisericesc, să cântăm răspunsurile sf. Liturgii, iar după prelegere să stăm de vorbă cu țărani și să cercetăm pe câțiva și la casele lor. Și nu într-un loc ne-au spus preoții, că o asemenea descindere e de neprețuit pentru popor.

Și cum n-ar fi, când bieții noștri țărani văd, că vin odată domni de la oraș la ei în sat, fără să le ceară nimic, ba chiar să le dea sfaturi și cărți și să stea de vorbă cu ei prietenește! Căci sunt comune românești prin Sălaj și de sigur și prin alte părți, unde se arată domni numai când au să execveze pe bietul țăran.

Dacă s-ar putea statornici asemenea descinderi în toate despărțămintele Astrei și dacă majoritatea satelor românești din țară ar fi cercetată an de an, atunci progresul cultural, ce s-ar realiza în 5-10 ani, ar fi uriaș fîț cu trecutul.

Statornicirea acestui lucru este însă foarte grea, pentru că membrii subcomitetelor, cu prședinții și secretarii lor în frunte, își au totdeauna ocupațiile lor – iar de daraverile Asociațiunei își pot aduce aminte numai în timpul liber, care în ziua de azi e foarte puțin. Și fie ori cât de laudabilă munca lor, ea e totuș numai muncă onorifică, muncă de sărbătoare. Cu asemenea muncă însă Asociațiune nu se apropie de scopul său. Căci munca, pe care s-o desfășure Astr, trebuie să fie muncă reală, pozitivă, exactă, al ecărei rezultate să se poată calcula matematicește.

Acesta este punctul de vedere, din care ponind îmi iau voie a face cu această ocaziune o propunere, menită de-a introduce nouă viață în cadrele Asociațiunei și a cărei executare – voiu arăta îndată – nu este atât de grea, după cum am crede.

Propunerea este următoarea:

Asociațiunea să sistematizeze succesiv posturi de secretari salariați în despărțămintele sale.

Acseta ar fi acel al doile lucru, de care făceam amintire mai înainte, ce se cere adecă pentru a se munci cu aceeași râvnă și cu acelaș rezultat în toate despărțămintele Astrei.

Să analizăm această chestie de mare importanță din toate punctele de vedere.

Unde vom ajunge când vom avea secretar plătit în fiecare despărțământ al Astrei? Acolo, că Asociațiunea ne-a dat cea mai perfectă organizație culturală și economică. Iar ce înseamnă acest lucru, știm cu toții.

Un bărbat, pus în seveciul Asociațiunei, ca să promoveze progresul cultural și economic în 20-30 comune, se va putea achita cu belșug de îndatoririle sale. Vastudia amănunțit acele comune din toate punctele de vedere și le va ști toate lipsurile morale, intelectuale și materiale, găsind toate mijloacele, prin cari se pot ele suplini. Și acest oficiant, plătit fiind, va trebui să muncească, căci altfel va fitras la răspundere. Astăzi cine poate pretinde însă unui secretar să munciască cu rezultate pozitive!?

Muncind însă cu stăruință, în câțiva ani am avea datele cele mai exacte asupra situației morale, și materiale și etnografice a poporului nostru și am fi în poziția de-a ști cum și ce trebuie să facem pentru a fi tari și pentru a putea face față tuturor pericolelor din lăuntru și din afară.

Nici nu înzist mult în general asupra chestiei, pentru că îi pricepem pe deplin cu toții însemnătatea. Voiesc să amintesc numai câteva îmbunătățiri speciale, ce s-ar introduce în viața noastră culturală, prin primirea și executarea propunerei, care ne preocupă.

Aproape în fiecare an se sulevează la noi idei bune și frumoase, și se aduc hotărâri practice și însuflețitoare culturale – dar când e la executare, nu se găsește omul, care ar avea timpul și priceperea să le execute. Să amintim numai chestia atât de capitală a analfabetismului, care s-a discutat atât de frumos astă toamnă și astă iarnă prin presă și pe care Asociația a îmbrățișat-o cu atâta căldură. Care este rezultatul trudei, articolelor și premiilor? Dacă fiecare despărțământ și-ar fi avut secretarul său obligat, nu numai moralicește, ci în toată forma, rezultatul obținut în această materie n-ar fi cel puțin de o mie de ori mai mare?

Nu e un păcat, care nu se poate ierta, ca „Asociațiunea” și după 50 de ani să fie tot necunoscută maselor? Și mai ales se poate tolera, ca aceste mase să nu beneficieze de „Asociație” nici de-a ci înainte!/? Fără secretari salariați în despărțăminte însă, situația actuală nu se va putea ameliora aproape de loc.

S-a vorbit în timpul din urmă de colportaj, un mijloc foarte oportun de a răspândi cultura în satele noastre. Ar putea promova cineva mai potrivit acest colportaj, decât tocmai secretarii despărțămintelor!?

Câți secretari de despărțăminte ar avea Asociațiunea, atâtea birouri culturale, literare și economice am avea noi, Români din Ungaria.

Și-apoi nu trebuie să ne sfiim, când din 25 – 30 mii de intelectuali, Asociațiunea n-are nici 2000 de membri? Are de fiecare an de la Chistos abia numai câte un membru (1909). Avându-și însă fiecare despărțământ secretarul, numărul membrilor n-ar crește într-un singur an cu multe mii și astfel averea instituției nu s-ar spori în mod considerabil!?

Ne-am apropiat de partea cea mai grea a chestiei, de financiarizarea acestor posturi. Ni se poate răspunde: nu-s bani, bugetul nu permite sistemizarea acestor posturi – și stfel întreaga discuție e de prisos.

Să nu uităm însă că după 1-2 ani fiecare din acești secretari își câștigă cel puțin plata, prin înscrierea membrilor noi și astfel instituția n-aare nici o sarcină materială, are însă un foarte prețios câștig, atât moral cât și material.

Asociația, sistemisând însă posturile, va trebui să-și asigure secretarii pentru toate eventualitățile. Și acesta este punctul cel mai greu al chestiei. Tocmai de aceea propunerea mea nu cere decât sistemizarea succesivă a acestor posturi, astfel ca deocamdată să se lucreze în modul acesta numai în câteva cercuri, dintre cele mai expuse, ori să se aleagă numai câțiva secretari, cari să opereze deocamdată unul în 2-3 cercuri și numai în 10-15 ani, să ajungem ca să avem secretari plătiți în toate despărțămintele.

Ni se va răspunde însă, că bugetul nu permite nici baremi sistemizarea unui singur post. Nici eu nu cer ca acest lucru să se întâmple anul acesta. Îl contemplez pe anul 1911, care este anul iubiliar. Și nici aceea nu o voiesc, ca sistemizarea acestor posturi, la început să cadă, mterialicește, numai în sarcina Asociațiunei.

Doresc să se creze spre acest scop un fond, „*Fondul jubiliar al Asociațiunei*”, la care se vor găsi să contribue de sigur bărbați de-ai noștri cu inimă și cu parale, vor contribui băncile noastre și va contribui și Asociațiunea an de an.

E deci, onorată adunare generală, un foarte bine venit moment de a dovedi, că știm să ieșim din cercul vițios al vorbelor și însuflețirei de paradă, hotărându-ne pentru fapte, din care va avea să urmeze mântuirea noastră. Căci secretul jertfei bune și bine primite nu zace în a da bani mulți, ci a da, dar acolo, unde se muncește cu sistem și cu rezultat. Iar munca ce se va săvârși în modul arătat, va fi muncă sistematică și va trebui să fie împreună cu rezultat. Rezultatul ei va fi: *perfecta organizare culturală a noastră*. Iar această organizare este cea dintâi condiție a tuturor celorlalte organizări etnice.

Acum după ce am expus în liniamente generale chestia și am atins și unele puncte speciale, îmi iau voie a suleva două momente în sprijinul propunerii mele.

Având prilej zilele trecute o călătorie mai lungă prin țară, sărăcia poporului din Munții Apuseni m-a atins foarte mult. Pământ arător n-are, acest bun popor, de pășune prea puțin, izvorul aurului a secat. Oameni cei mai mulți și în special femeile lucrează foarte puțin peste an. Nu s-ar putea introduce la acești oameni tot felul de meserii rentabile astfel ca sterilitatea solului să fie înlocuită cu munca brațelor și cu meșteșugul? Împletitul de coșuri și multe alte industrii, la cari se cere lemn, s-ar putea introduce cu multă ușurință și ar însemna alungarea sărăciei. În unele părți din munți e introdusă câte o industrie, dar ea se promovează în mod atât de primitiv, încât abia aduce ceva la an unei familii, lipsite cu totul de alte resurse. Oare Asociațiunea prin secretarii săi din despărțăminte, aleși în fiecare loc conform trebuințelor țăranilor, n-ar putea alunga mizeria din șirele bietului nostru popor!?

Și-apoi mai e o chestie. Deși pressa noastră începe a face frumoase progrese, suntem încă departe de timpul, în care ea să fie sprijinită din partea publicului, iar publicul nostru să fie servit bine din partea presei. N-avem destule foi de provin- /f. 6/ cie, cari să se ocupe numai de chestii locale, promovându-le, – iar cele, pe cari le avem, nu-s destul de sprijinite. Nu vorbesc de presa politică. Nouă ne trebuie în primul rând presă provincială culturală. Secretarii din despărțăminte cu centre românești mai mari pot redacta totodată cu ajutorul localnicilor și câte-o gazetă. Sunt centre ca Alba-Iulia, Oradea mare, etc. cari ar putea susține asemenea foi, iar secretarii respectivi ai despărțământelor, cu ajutorul lor, și-ar înteto și ușura munca și și-ar spori izvoarele de venit.

Ce privește organizarea și sistemizarea de posturi secretariale în despărțăminte se poate ținea cont și se poate face chiar deosebire între posturile, unde va trebui să se redacteze și gazete și unde nu e necesar lucrul acesta

Dar sistemizarea posturilor proiectate mai prezintă și un alt mare bine pentru viața noastră publică. E vorba de recrutarea secretarilor, de umplerea posturilor. Experiem cu toții, că proletariatul nostru intelectual se sporește pe zi ce merge, atfel că începe a ne amenința ca o plagă națională. Când va ajunge Asociația să dea ocupație la 50 – 80 de tineri buni de-ai noștri, eventual și pensionați harnici, nu înseamnă că am realizat un neșpus de mare câștig moral și material!?

În felul acesta am avea un însemnat număr de oameni aleși, capabili și datori a munci culturalicește, pe un teren liber, independent. O asemenea muncă înșamnă cel mai mare progres cultural pe care-l putem obține în cel mai scurt timp.

Dealtfel știm cu toții nevoile și neajunsurile de cari suferim și cunoaștem și modul cum s-ar putea ele delătura. Constatăm relele la toate ocaziile, ne plângem de indiferența publicului, de nepăsarea celor chemați a lucra, ne însuflețim, ne îmbărbătam, ne hotărâm de a face deaci înainte. Dar rămânem cu hotărârile, până la altă ocazie, când începem de-a capo și ajungem iară până la executarea hotărârilor, lucru, pe care-l lăsăm fiecare în grija altora.

Începând cu frumoasa predică de eri a protosincelului Dr. E. M. Cristea, continuând cu ideile sulate în ședința de eri și de azi a Astrei și terminând cu însuflețitorul toast de la banchet al d-lui O. Goga – toate acestea confirmă cele susținute mi sus și vin involuntar în serviciul propunerii mele.

Din predica d-lui Dr. Cristea citez următoarele: „Asemenea tipuri găsim multe la clasele de sus; iară cele de mijloc au acceptat, mai ales la noi Românii de dincoace de Carpați un rău obicei străin, învățul chefurilor fără saț. Este general și tipic cazul următor: E de pildă târg de săptămână în oarecare orașel de provincie. Amurgul își întinde umbrele sale peste șetrele despuiate de cumpărători. Târgoveții cu pași repezi au plecat spre satele lor. Numai dinaintea restaurantului cutare așteaptă de ceasuri 2-3 trăsuri nemșcate, pentru că proprietarii lor: dascăli, notari, negustori, ba durere chiar și preoți, încă n-au fost în stare a goli până în fund vinul din butăcica cârciumarului; încât până și la încălecare, noaptea târziu, au trebuit să mai golească în uliță câte un pahar două de vin.

„Pentru asemenea lucruri sunt bani; iară Asociațiunea după 48 ani de existență abia are din milioane de români 1909 membri. Această rușine nu se mai poate ascunde. Ea trebuie recunoscută. Așa nu mai merge. Dacă ne iubim sincer trebuie toți să-și arete însuflețirea nu cu gura, ci cu fapta. Când dulcea noastră limbă este strâmtorată, nu-i iertat nimănu să stea nepăsător, ci toți sunt datori a sări cu ce pot în ajutorul așezămintelor chemate a o cultiva, căci ea e o mare comoară a neamului.

„Înflăcărutul T. Cipariu pare că ne șoptește din mornântul său cuvintele de încurajare, cu cari s-a încheiat constituanta „Asociațiune”: „Un tezaur neprețuit... un tezaur

născut cu noi de la țâțele maicei noastre, dulce ca sărutările măicuțelor, când ne aplecau la sânul lor, tezaur mai scump decât viața, tezaur – care de l-am pierde, de vom suferi vreodată, ca cineva cu putere, au cu înșelăciunea, u cu momeli, să ni-l răpească din din mâinile noastre, – atunci mai bine să ne înghită pământul de vii; să ne adunăm la părinții noștri cu acea mângâiere, că nu am trădat cea mai scumpă ereditare, fără de care nu am fi demni a ne numi fii lor: limba românească”.

„Așa trebuie să judece astăzi toți, oricare ar fi poziția lor, ori care ar fi viitorul ce-i așteaptă și ori cari ar fi săgețile ce se pot îndrepta împotriv lor”

Toate aceste constatări sunt foarte adevărate. Dar de la nemuritorul Cipariu și până la părintele protosincol Cristea, câți alții nu le-au făcut, cu multă durere de inimă și câți nu le vor mai face de aci-nainte, *dacă nu vom lua toate demersurile necesare pentru îndreptarea acestor atât de păgubitoare rele.*

Dl Andreiu Bârseanu, în marele său discurs de deschidere, spune între altele, vorbوند despre Șaguna: „Așteptările ce le nutria în inimă ca marele Arhiepiscop față de tânăra Asociație, se pot vedea bine din cuvântul său de deschidere, ținut în 16 iunie v. 1862 la adunarea generală din Brașov, în care, după ce vorbește de alipirea tradițională a Românilor față de graiul lor strămoșesc și despre năzuințele lor din timpurile mai nouă de a înainta în cultură, urmează astfel: „De aceea tare cred, că sub scutul unor asemenea convingeri corecte și principii sănătoase precum am amintit mai în sus, va spori desigur literatura și cultura poporului român peste toată așteptarea și Asociațiunea va vedea toate așteptările sale coronate cu succesul dorit, pentru că nu vor trece multe zeci de ani, și vom vedea literatura limbii noastre la asemenea grad de cultură cu celelalte limbi culte, școalele și institutele literare, ca unicele mijloace de cultură națională, le vom vedea și noi în stare înfloritoare; vom vedea satele și orașele române regulate și înaintate; nu vor trece multe zeci de ani și vom vedea acolo și holde frumoase cultivate, bogate de pomi fructiferi, unde până eri alaltăeri erau numai pălămide și ale ierburi sălbatice; nu vor trece multe zeci de ani și ne vom bucura văzând economia rațională la plugarii noștri. Pe scurt nu vor trece multe zeci de ani și națiunea română va fi regenerată și întinerită în puterile sale intelectuale, pentru că națiunea este setoasă după cultură și luminare, iar membrii acestei Asociațiuni nu vor cruța nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și propășirea națională!”

/f. 7/Așteptările lui Șaguna ar putea fi fapt împlinit, deja acum. Iar dacă ele formează și azi numai aspirațiile noastre, vina nu o poartă numai șmprjurările, precum susține, din considerații bine pricepute, distinsul vicepreședinte al Asociațiunei, ci vina o purtăm în cea mai mare măsură noi, cărturarii români, cu toții.

În altă parte a discursului său, vorbind despre A. de Mocsonyi, dl Bârseanu spune:

„Lupta pentru cultură”, zice dânsul în această vorbire „nu este altceva decât lupta pentru existența națională”. Firește numai cultura adevărată are această putere conservatoare, iar „cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai cultura națională”.

Iar despre Asociațiune vorbește astfel: „Prin Asociațiune ni s-a deschis arena, la pragul căruia se despart toate veleitățile despărțitoare; pe această arenă ne prezentă desbrăcați de toate particularismele, de toate divergențele confesionale, politice, locale ori provizionale; pe acest teren ne întâlnim cu toții uniți într-un cugez și o simțire”.

„Asociațiunea este expresiunea unității și solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria; iar prin organizarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor noastre. Astfel, ca o zi epocală va străluci în anele ei ziua, în care Asociațiunea

va vedea organizată sub stindardul său întreaga inteligență română cu o armată bine disciplinată în serviciul cauzei naționale. *Concentrarea națională deci să ne fie lozincă.*"

Ei bine, dar cum să se facă această *concentrare națională*, în actuala situație la Asociațiune, când cărturarii noștri, în loc să o îmbătoșeze, se-nstrăinează de ea!?

Di Ioan Agârbiceanu, distinsul nostru nuvelist, a ținut eri o foarte frumoasă și adevărată conferință. De-ae fi fost comandată, și n-ar fi venit mai bine în serviciul propunerii mele. Dânsul constată: diferențierea cărturarilor noștri în aristocrați și nearistocrați; Înstrăinarea intelectualilor de popor și meseriași; egoismul și aspirațiile materialiste ale cărturarilor, cari făcând carieră nu se mai gândesc la îndatoririle ce le au față cu nemul și poporul din care au ieșit. Cărturarii noștri duc lume albă, exploatează poporul, iar poporul desnădăjduiește. Constatări triste, dar adevărate, făcute și până acuma.

Relele trebuiesc însă îndreptate. Și ele nu se vor îndrepta niciodată prin conferințe, predici și vorbe, ci numai prin fapte. *În viața noastră publică va trebui să se exerseze un sever control moral, direct și indirect și un continuu indemn la muncă și la fapte vrednice.* Cine a exersa acest control și cine va alimenta acest indemn, dacă nu secretarii plătiți din despărțămintele Asociațiunii!?

Di Oct. Goga, talentatul nostru poet, a sulevat în mod foarte plastic, în toastul său de la banchetul Asociațiunii, necesitatea unității culturale a tuturor Românilor și a cunoașterii reciproce a noastre cu frații noștri din regat. O trebuință foarte ardentă aceasta. Dar cum vom putea realiza acest postul cultural, câtă vreme noi nu cunoaștem, cu date concrete, situația culturală și economică a fraților din Maramurăș, Sătmar, Bihor, de pe Valea Someșului, din Bănat și din tot Ardealul!? Nu e neapărată trebuință, ca să ne cunoaștem mai întâi noi cei de acasă, dacă este apoi ca să ne cunoaștem cu toți ceilalți frați ai noștri!?

Și cum am putea ajunge să cunoaștem situația noastră etnografică în căăva ni și cum vom putea apoi promova cu pași repezi progresul nostru cultural și economic? Numai și numai cu ajutorul secretarilor plătiți în despărțămintele Asociațiunii.

Căci iată ce vor avea să facă acești secretari:

a) Să descindă în fiecare an cel puțin o dată în fiecare comună din despărțământ și să înscrie membri pe toți intelectualii. De la țărani să nu ceară nimic, în anii cei dintâiu, până nu se vor convinge și ei, că au folos de la Asociație.

b) Să țină prelegeri practice poporului și să-l lumineze în toate direcțiunile lui, dându-i în același timp cărți populare în mod gratuit.

c) Să studieze situația materială, morală și intelectuală a poporului, comună de comună.

d) Să adune tot materialul folcloric din despărțământ; iar dacă nu se pricep la cele muzicale, vor ave să adune cu ajutorul unui pricepător melodiile populare.

e) Vor avea un biou deschis, unde țărani vor primi gratuit orice informațiuni ar cere.

f) Acest biou cultural va avea în același timp o bibliotecă a despărțământului și va mijloci vinderea cărților menite poporului (colportaj).

g) Secretarii vor purta registre despre toate experiențele și datele pozitive etnografice culese și vor avea totdeauna înaintea ochilor tabloul cultural-economic al poporului nostru din despărțământ.

h) *Ei vor avea cu un cuvânt, să suprvegeze starea morală, culturală și economică din despărțământ și s-o promoveze cu toate mijloacele, cari le stau la dispoziție.*

Din aceste puncte se poate convinge oricine, că secretarii din despărțăminte trebuie să fie oameni cualificați, cu cultură enciclopedică, nu atât teoretică, cât mai mult practică. Ei trebuie să știe trata cu poporul și au să se priceap la agronomie, la pomicultură, la

stupărit, la cultivarea viermilor de mătase și la diferite măestrii, cari trebuiesc popularizate între țăranii noștri.

La alegerea fiecărui secretar din despărțăminte, trebuie să se țină seamă de toate necesitățile poporului și intelectualilor din despărțământ și să se pretindă de la viitorul secretar capabilitate de a stăpîni aceste treburi.

Numai în felul acesta ne putem crește oameni destoinici și numai astfel vom fi în stare a promova interesele noastre etnice. Și ce nu s-a putut face, în cinci decenii, se va face în cinci ani.

Având atâtea pretenții față cu noii secretari, e natural că ei vor trebui să fie bine salariați. Salarizarea se va face bineînțeles, conform pretensiunilor ce le avem față de fiecare dintr-âșii și conform referințelor din fiecare despărțământ.

De aceea, afară de regulamentul, care ar preciza în general conduita și datorințele secretarilor din despărțăminte, va trebui să se elaboreze și un plan de acțiune, cu specială privire asupra trebuințelor din fiecare despărțământ. Așa bunăoară:

1. Secretarul din desp. Alba-Iulia va trebui să aibă pregătire istorică, să se priceapă la redactarea unei gazete culturale-economice provinciale, să se priceapă la cultivarea viței de vie etc. etc., conform trebuințelor locale.

/f. 8/ 2. Secretarul desp. Abrud trebuie să aibă dexteritatea de-a introduce în popor diferite măestrii, la care se recere em... etc. etc.

Căci dacă și de aci înainte vom rămânea numai la teorie și nu vom pătrunde în viața practică a poporului nostru, scoțându-l din gherele sărăciei și din iobăgia întunericului, n-am făcut nimic – și vom fi tot unde am fost.

Începutul, adevărat, e foarte greu, dar trebuie făcut. El se va putea face, ori în modul arătat deja, sistematizându-se câteva posturi pentru un număr dublu, ori întreit de despărțăminte, ori într-un mod și mai practic, și anume: Aproape fiecare despărțământ dispune de câte 1-200 cor. din cele 20 %, detruse din taxele de membri. În fiecare despărțământ sunt apoi cel puțin câte 1-2 bănci de-ale noastre, cari toate contribuie pentru scopuri culturale. Afară de aceasta centrul dă în fiecare an premii de câte 100 c. pentru prelegeri și instruirea analfabeților. Din toate acestea, combinate astfel lucrurile, că de und sunt mai mulți bani, să se dea unde sunt mai puțini, s-ar putea retribui în anul prim postului de secretar, din fiecare despărțământ cu câte 3-400 cor., ori chiar și cu mai mult, și cu anumite procente din taxele încasate, în urma înscrierii de membri noi.

În felul acesta într-un singur an s-ar înscrie mii de membri noi, ceea ce ar reprezenta o însemnată sumă. În al doilea an apoi s-ar sistematiza posturile în condiții materiale mai favorabile și atunci s-ar și începe munca sistematică. În acest an ar veni în ajutor și „Fondul jubiliar al Asociațiunii” și eventual s-ar putea lua hotărârea, ca din taxele încurse să rămână la despărțăminte 50, nu numai 20%, căci doar în despărțăminte trebuie să se desfășure munca cea mai intensivă. În modul acesta s-ar face începutul și am scăpa astfel de-o sumedenie de nevoi și neajunsuri.

Iată acum dorințele mele în legătură cu propunerea de mai sus:

1. *Comitetul Asociațiunii să studieze temeinic chestia.*
2. *La viitoarea adunare generală să prezinte un elaborat amănunțit despre felul cum crede, că se pot sistematiza mai ușor aceste posturi.*
3. *Să elaboreze un regulament, care să precizeze activitatea secretarilor din despărțăminte – și în legătură cu acesta să arate trebuințele speciale, cari trebuiesc satisfăcute în fiecare despărțământ aparte.*

4. Pentru ducerea în îndeplinire și mai cu succes a propunerii, să se decreteze înființarea „fondului iubiliar al Asociațiunei”, căruia să i se pună bază la adunarea generală din 1911 în Blaj.

Fondul acesta nu se va alimenta din colecte, ci din contribuții benevole mai mari, din fundațiuni culturale, anume spre scopul acesta, din contribuțiile culturale anuale ale băncilor noastre, etc.

Sunt mulți bărbați avuți de-ai noștri, cari lasă zeci și sute de mii la Asociațiune cu diferite destinațiuni. De ce nu s-ar afla câțiva oameni de inimă, cari să lase zeci și sute de mii anume pentru „fondul iubiliar”, care ar avea menirea să întregască și reguleze dotațiune secretarilor din despărțăminte!?

Nu ne putem plânge, că nu se jertfește la noi pentru scopuri culturale. Aceste jertfe se împărtășe însă și nu s-alege nimic din ele. Adunate însă toate într-un fond central cultural, cum ar fi „Fondul iubiliar” în câțiva ani numai, am avea rezultate uriașe.

Cred, că l-am putut convinge pe oricine despre importanța salariyărei secretarilor în depărțămintele Astrei și despre posibilitatea realizării acestui lucru. Om dornic de-a înainta nemul său, nu cred că ar putea fi contra realizării acestei propuneri.

Să implorăm deci cu toții ajutorul Ceriului, ca să putem face numai bine neamului și culturii noastre românești.

Sibiu, 13 Oct. n. 1909. Dr. Dionisie Stoica

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr 39 / 1910, f. 1-8.

14.

/f. 1/ Nr. 113 – 1910

Direcțiunea despărțământului Șimleu înaintează procesul verbal al adunării cercuale, ținute în Șomcuta mare, la 8 August 1909, în care s-au rezolvat afaceri curente, s-a decis ca părțile Chiorene deocamdată să se constituie într-o secție culturală separată sub controlul despărțământului Șimleu. Cu ocazia adunării cercuale s-a împărțit între popor un număr mare de broșuri din Biblioteca poporală a Asociațiunii. Direcțiunea despărțământului înaintează programul prelegerilor populare și cere ajutorul de 100 Cor.

Se ia act. Despărțământul se invită să stăruie pentru organizarea părților Chiorene într-un despărțământ separat. Ajutorul de 100 Cor. se votează. /s.s.- indescifrabilă/

/f. 2/ pres. 28/I 1910

Nr. 113-1910

Onorat Comitet Central!

Alăturat am onoare a trimite procesul verbal al adunării generale.

Sub 2./ aclus trimit raportul general conform circulariului Nr. 1523-1909.

Bazat pe circulariul Nr. 1531-1909, din încredințarea comitetului primită în ședința sa de la 5 Ian. 1910 n. am onoare a Vă comunica, că în ședința amintită s-au hotărât ținerea prelegerilor populare în comunele:

1) Ceheiu	= agronomică
2) Recea	= „
3) Vălcăul Român	= stupărit
4) Babța	= pomărit
5) Oarța de sus	= „
6) Urminiș	= igienă
7) Odorheiu	= agronomică
8) Firminiș	= mătăsărit

9) Ortelec	= agronomică
10) Aghireș	= ”
11) Moigrad	= ”
12) Sig	= tovărășie
13) Țigani	= agronomie
14) Hereclean	= ”
15) Doh	= vierit

încât se va putea în tot locul se va face conferința populară și din tovărășie.

/f. 2v/ Vă rog tot în înțelesul îndrumării primite în ședința amintită ca să binevoiiți a ne acorda și în acest an ajutorul de 100 coroane pentru prelejerile populari și totodată ne rogăm ca să ne trimiteți exemplare apărute în bibliotecă Asociațiunii, pentru distribuire, înființare și augumentarea bibliotecilor populari.

Cu toată stima /s.s./ Eugen Boroș, notar substitut. Șimleu-Silvaniei, la 26 Ian. 1910 n.

/f. 3/ Nr. 113-1910

Proces Verbal.

Din adunarea cercuală a desp. Șimleu al Astei ținută la 8 August 1909 în Șomcuta Mare de față fiind din prtea comitetului dnii: George Pop de Băsești, Andrei Cosma, Florian Cocian, Nicolae Nilvan, Joan Sirb, protopop, președinte delegat dr. Coriolan Meseșian, secretar, Nicolae Munthiu, cassier, iar în asistență un număr considerabil de intelectuali și țărani.

Domnul Joan Sirbu, protopop, ca președinte delegat în cuvântul său de deschidere scoate în relief deosebirea dintre știința adevărată, care e în același timp cea mai puternică proptă a credinței și dintre cea zisă modernă, ateisti și naturalistă, care începe a ne fi dușmanul cel mai neîmpăcat al viețuiri noastre morale crștinești drepte, pentru combaterea căreia trebuie să ne unim cu toții într-un gând și comună conlucrare. Decliară ședința adunării cercuale a desp. Șimleu a Astei deschisă.

La ordinea zilei:

1. M. Archidiacon Șuta, directorul desp. Sătmar-Ugocea în termini intimi salută adunarea cercuală atât în numele său cât și în numele despărțământului vecin, de sub conducerea Dsale.

Secretarul întâmpină aceasta delicată atențiune în numele adunării cercuale cu o profundă mulțumită.

2. Secretarul raportează despre activitatea comitetului desp. în intervalul de gestiune. Acest raport să îndrumă spre cenzurare.

3. Cassierul raportează despre starea cassei. Se decide ca la punctul 2.

4. La propunerea adunarea cercuală alege comisia:

a, pentru cenzurarea răportului secretarului, din domnii Nicolau Nilvan, avocat în Șomcuta, Joan Coza, preot în Pribilești și dr. Simeon Butean, avocat în Șomcuta.

/f. 3v/ b, pentru cenzurarea răportului cassierului,- domnii George Radocea, contabil la Chioreana în Șomcuta, Joan Bohățel, preot în Recea și Teodor Blaga, înv. în retrajere în Șomcuta.

c, pentru încăsarea taxelor în înscrierea de membri noi: dr. Aurel Nilvan, avocat în Seini, dr. Augustin Mircea, adv. în Șimleu, dr. Augustin Pinte, cand. de adv. în Șimleu.

5. Comisiile esmise sub p. 4 raportează despre rezultatul cenzurării în urma căreia:

a, secretariului, cassierului și întregului comitet i se dă absolutorul îndătinat, apoi

b, să ia act cu aclămare, că au încurs taxe total 659 cor. și s-au înscris număroși membri noi.

6. Pentru reprezentarea desp. Șimleu la adunarea generală de est an a Astreii în Sibiu se delegă dmnii: Vasile Mica, proprietariu în Odorheiu și dr. Aurel Nilvan, avocat în Seini.

7. Secretarul prezentează abdicarea membrilor aleși din comitet expirând ciclul de 2 ani. – Se realeg cu aclămație.

8. Dl avocat Nicolau Nilvan în urma solicitărilor de a se organiza părțile Chiorene într-un despărțământ separat, cu provocare la stările inoportune din acelea părți, propune să se mențină statul quo de arondare.

Se hotărăște cam deodată susținerea statu quo, dar cu trecerea părților Chiorene într-o secție separată culturală căreia sub controlul comitetului despărțământului i se va da o organizație specială precum funcționarea acestei secțiuni va fi controlată de comitetul despărțământului.

9. Se decide, ca verificarea acestui proces verbal să urmeze în proxima ședință a comitetului care se va îngriji și de alegerea locului pentru adunarea cercuală a viitorului an.

Nefiind alte agende și distribuindu-se între poporul asistent în mare număr multe broșuri apărute în biblioteca poporală a Asociațiunii aduse spre acest scop de secretar – ședința adunării cercuale pe lângă vii aclamări se încheie. D. c. m. s. Alimpiu Barboloviciu, m. p., director. Dr. Coriolan Meseșian, m. p. secretar.

/f. 5/ 113/1900

23 Februarie 10.

Domnule Director,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 19 Februarie 1910, a luat act de cuprinsul procesului verbal al adunării cercuale ținută la Șomcuta mare în 8 August 1909. Constituirea părților Chiorene într-o secție culturală aparținătoare despărțământului Șimleu, fiind împotriva statutelor, comitetul central nu a aprobat-o ci ne-a însărcinat să Vă rugăm cu insistență ca părțile Chiorene să se constituie într-un despărțământ nou. Vă rugăm deci să binevoiți a delega un membru din comitetul DVoastre cercual care să se ocupe serios cu această chestiune și să ia dispoziții ca acest despărțământ nou să se poată înființa în cursul /f. 6/ acestui an. La recomandarea DVoastră comitetul central îi va da și mandatul ca să poată convoca adunarea de constituire.

Totodată vă aducem la cunoștință că vi s-a votat ajutorul de K 100 pentru ținerea prelegerilor populare. Suma de 100 cor. vi se va trimite din partea Oficiului de cassă al Asociațiunii.

Primiți, Vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime.

/s. s./ Șuluțiu prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Domniei sale, Domnului A. Barbolovici, directorul desp. Șimleu.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 113/1910, f. 1- 6

15.

/f. 13/ Nr. 1038 – 1910 /Desp. Șimleu. Șed. ?/X+1910. Deciz. 273/

Direcțiunea desp. Șimleu înaintează:

I. procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 20 Iulie a. c., în care s-au luat dispoziții pentru adunarea generală.

II. procesul verbal al adunării cercuale din 18 Septembrie a. c. ținută în comuna Cățialul-românesc, cu care ocazie, pe lângă rezolvarea afacerilor curente, dl Victor Boțianu, înv. a ținut o prelegere poporală despre stupărit. În raportul comitetului cercual către adunare se accentuează indeferența cărturarilor față de problemele culturale ale Asociațiunii.

Se ia act. Comitetul despărțământului se invită să țină în toamnă prelegerile populare pentru cari a primit ajutorul de 100 cor. de la comitetul central. Fiindcă dismembrarea acestui depărțământ proiectată în 1908 nu s-a făcut nici până astăzi, comitetul central încredințează pe dl secretar cu convocarea adunării de const. a desp. Băsești, desp. Bucium-Jibou.

/f. 14/ 1038/1910

14 Octombrie 10

Domnule Director

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că comitetul central în ședința sa, ținută la 6 octombrie a. c., a luat act de cuprinsul procesului verbal al ședinței comitetului cercual din 20 Iulie a. c. și de cuprinsul procesului verbal al adunării cercuale din 18 septembrie a. c. Comitetul central ne-a însărcinat a ținea în toamna aceasta prelegerile populare pentru cari vi s-a ... ajutorul de 100 Cor.

Fiindcă dismembrarea acestui despărțământ /...tată/ în anul 1908 nu s-a făcut nici până astăzi și fiindcă dismembrarea trebuie să fie un fapt împlinit până la adunarea generală din Blaj comitetul central a încredințat pe dl secretar Octavian C. Tăslăuanu ... ale despărțământului ... /f. 15/ Jibou. Ca dl secretar să poată convoca aceste adunări Vă rugăm să binevoiiți a ne comunica cât se poate mai curând numele frunțașilor din cele două ținuturi, ca să se poată pune în legătură cu ei și să fixeze împreună termenul adunărilor de constituire.

Primiți, Vă rugăm, încredințarea ..noastre stime.

/s./ Șuluțiu ... Exp. 15/X 1910 /s./ RS.

/f. 16/

Proces verbal

din ședința comitetului desp. Șimleu al Astei ținută în Șimleu la 20 Iulie 1910 st. n. în casina română, de față fiind membri: Rev. D. Alimpiu Barboloviciu, vicar ca președinte, Vasile Pop, dr. Victor Deleu, Nicolae Munthiu, Eugeniu Boros și dr. C. Meseșian.

Secretarul cetește procesul verbal din adunarea cercuală a anului trecut care se verifică.

Secretarul roagă comitetul a alege loc și a fixa terminu pentru adunarea cercuală de est an.

Ca loc pentru adunarea cercuală se designează Cățelul român, iar ziua adunării se pune pe 18 Septembrie a.c., pentru care privilegiu se roagă veneratul comitet central al Astei a ne tramite un număr oarecare de exemplare din publicațiile bibliotecii populare a Astei, ca să fie acelea distribuite printre popor.

Tot din privilegiul acelei adunări se dispune a se ținea poporului o conferință populară având a se îngriji de o afluiță cât de numărăoasă a ascultătorilor. Conferențiarul va obține obișnuitul onorar de 10 cor.

Nefiind alte agende ședința se închide. D. c. m. s.

Dr. Coriolan Meseșia, m. p., secretarul com. desp. Șimleu. /s.s./ A. Barboloviciu, m. p., președinte.

Această copie e conformă originalului. Șimleu, la 24 sept. 1910 n. /s. s./ dr. Meseșian.

/f. 17/

Proces verbal

din adunarea cercuală a desp. Șimleu al Astei, ținută la 18 Septembrie 1910 st. n. în Cățelul-român, de față fiind din partea despărțământului domnii: Grațian Flonta, preot în loc ca delegatul președintelui com. Rev. domn A. Barboloviciu, dr. C. Meseșian, secretariul desp., Nicolae Munthiu, casierul desp., Eugeniu Boros, membru în comitet, iar în asistență un mare număr de intelectuali din jur și popor.

1.) Dl președinte delegat subliniind importanța culturai popoarelor în genere, – poporul românesc, ca să aibă un auriu viitor i leagă de suflet câștigarea a cător mai multe cunoștințe și învățături, – salută cordial adunarea numerosă și o deschide.

2.) Purcezând la ordinea zilei, secretarul cetește răportul despre activitatea comitetului pe intervalul de gestiune și-i cere adunării absoluturul obicinuit. Acl. 1/.

Răportul secretarului se îndrumă la censurarea adunării.

3.) Casierul comitetului desp. raportează despre starea casei cu finea anului de gestiune,- își prezentează budgetul pentru anul ce vine și de asemenea se roagă pentru absoluturiu. Se decide ca la punct 2.

4.) La propunere adunarea esmite unica comisie pentru censurarea rapoartelor de sub punct. 2 și 3, apoi pentru înscrierea de noi membri ai despărțământului. Comisia constă din domnii: Aurel Petruca, preot în Pria și Cicerone Mureșanu, învățător în Cățiălul român.

5.) Alegerea locului pentru adunarea (generală) cercuală a anului viitor se concrede comitetului desp.

6.) Secretarul răpotează, că în vederea concăderii adunării cercuale cu terminul adunării generale a Astrei,-din partea comitetului de cu bună vreme s-a luat dispoziție pentru /f. 17v/ reprezentarea despărțământului nostru delegându-se acolo domnii A. Cosma, dir. de bancă și dr. V. Deleu, adv. Se ia spre știre.

7.) În cadrele propunerilor diverse dl. președinte delegat împărtășește cuprinsul unei scrisori a dlui director a desp. R. D. A. Barbolovicu, prin care numitul domn provocându-se la etatea-i înaintată și debilitățile coherente î-și dă abzicerea din postul onorific de director al despărțământului.

Adunarea cercuală punând în vedere dessărcinarea personală a dlui director de multe agende ce i-ar impune conducerea despărțământului îl roagă să binevoiască a gira și pe mai departe angagiamentele și lucrările culturale ale desp. Șimleu, drept aceia abzicerea dsale nu o ia la desbatere.

8.) Prezentul proces verbal se decide a se verifica în proxima ședință a comitetului despărțământului.

9.) Secretarul prezentează lista membrilor tuturor ai despărțământului de pe anul 1910, și cu regret amintește pierderea unui valoros bărbat de pe arena culturai noastre prin decesul de timpuriu a fie iertatului dn dr. A Boithor, fost medic în Arghihat.

Adunarea ia act despre lista tuturor membrilor, iar asupra pierderii meritoului bărbat, dl dr A. Boithor își exprimă protocolar dorerea.

10.) I s-a dat loc în ordinea de zi conferinței poporale a dlui învățator Victor Boțianu din Cosniciul de jos, tractând despre stupărit.

Adunarea cercuală a ascultat cu viu interes espunerile clare, întemeiate și ilustrate cu esemple practice a dlui conferențiar,-iar rezultatul final la fixat călduros prin felicitarea dlui conferențiar.

11.) Comisia esmisă sub punct 4 își prezentează raportul, potrivit căruia atât răportul secretariului, cât și a casiarului aflându-se în ordine: atât dlor cât și întreg comitetului i se propune absolutur pentru anul de gestiune.

Se ia spre cunoștințe dându-se absoluturul propus.

Se ia act cu plăcere și despre rezultatul înscrierii de noi membri ai despărțământului, printre cari dl părinte Modiș din Mal, ca membru pe viață, și a mai multor țărăni ca membri ordinari și ajutători. Lista membrilor noi înscriși să se transpună comitetului central prin casierul despărțământului.

12.) Nefiind alte agende, dl președinte încă o dată mulțumind adunării pentru dragostea răportată față de steagul falnic al viitorului poporului român, pe care steag stă

scrisă cu litere de aur cultura poporului român și literatura națională, adunarea cercuală o închide. D. c. m. s.

Dr. C. Meseșianu m.p. adv. și secretarul com. desp. A. Barboloviciu mp., directorul desp.

Această copie e conformă cu originalul. Șimleu, la 24 sept. 1910. /s./ Meseșian.

/f. 18/ Nr. 1038 – 1910

Onorată adunare cercuală!

Înainte de toate țin a atrage prețuita luare aminte a On. adunări cercuale asupra hotărârei organistorice a adunării cercuale ținute în anul espirat în Șomcuta, prin care s-a decis organizarea culturală a părților Sătmărene-Chiorene sub o secție separată proprie având controlul asupra funcționării acestei secțiuni Coitetul desp. Șimleu al Astei. În legătură cu această chestiune sum dator apoi a informa On. adunare cercuală, că comitetul central al Asociațiunii din Sibiu față de arătata hotărâre a adunării noastre cercuale, din motivele foarte ponderoase a transpunerii muncii culturale asupra straturilor cât mai largi ale păturei intelectuale a poporului nostru s-a aflat îndemnat a lua demersurile de lipsă, ca părțile chiorene, unde din centrul despărțământului din Șimleu, nu se poate dezvolta o activitate intensivă culturală și nici esercia un control reglament de ponderositate misiunei culturale a despărțământului, -și treacă în organizație separată, independentă culturală închegându-se într-un despărțământ nou al Asociațiunii.

Până acum însă n-am primit știri pozitive, dacă demersurile inițiate de comitetul central al Asociațiunii, au fost ducătoare la scop sau ba. Negreșit ar fi de dorit, a afla cât mai curând rezultatul acestei încercări, ca despărțământul să poată lua eventuale dispoziții de mai strânsă disciplină internă în interesul marelui probleme de propășire culturală, pentru care s-a angajat.

/f. 18v/ Comitetul și în anul espirat 1909 și-a înintat comitetului central obicinuitul său raport general de finea anului. Din acest raport reiese, între altele, că comitetul nostru a format pentru trebuințele culturale ale despărțământului Șimleu, în total 36 biblioteci populare în următoarele comune ale despărțământului: Șimleu, Băsești, Arghihat, Asuagiul de Sus, Babța, Oarța de Sus, Oarța de jos, Derșida (acum trecută la nou înființatul despărțământ Tășnad al Astei), Chieșd, Giorocuța (trecută la Tășnad), Bârsăul de Sus, Buciumi, Supurul de Sus, Lupoiaia, Halmoșd, Siciu, Mal, Vălcăul unguresc, Periceiu, Mălădia, Husasău, Pria, Stârciu, Marin, Iaz, Fizeș, Ip, Doh, Șumal, Sâg, Marca, Cizer, Cățălu român, Badon, Bocșița și Asuagiul de jos, total în 36 comune.

Într-adevăr on. adunare cercuală mijlocul cel mai eficace cultural și de luminare e cartea bună pentru masele largi ale poporului de rând. Oameni inimoși, cu dragoste pentru înaintarea și luminarea neamului s-au îngrițit ca poporul nostru să nu fie lipsit de acest indispensabil instrument de premenire. Au obosit foarte mult dându-ne cărți instructive, îndreptătoare în toate domeniile vieții noastre private și publice, scrise la înțelesul tuturor, -nu numai, fără acestea broșuri, grație instituțiunei noastre mama Asociațiune, -ni se puse gratuit la dispoziție. Și oh ce durere On. adunare cercuală când pe urma acestei munci desinteresate și nobile nu putem remarca nici un minimal rezultat pozitiv!! Păcat de moarte față de nobleța mai marilor poporului nostru românesc.

Comitetul formând singuratecele biblioteci populare au provăzut întotdeauna pe bărbații săi de încredere, conducătorii din localitate ai poporului, cu ce /f. 19/ lea mai minuțioase instrucțiuni referitor la păstrarea în bună condiție și perfecta funcționare a bibliotecilor populare. Și ca să se convingă despre rezultatele reale alor i-a rugat repetit pe dni bibliotecari instituiți, să raporteze despre starea și funcționarea bibliotecilor puse sub grigea și conducerea lor. Să se creadă însă Onor adunare cercuală, că la acestea cercări a

comitetului unic răport nu ne-a satisfăcut invitării. Lucru firesc domnilor că cu astfel de nulă însuflețire, indolența crassă nu se poate servi cauza culturală de obște a unui neam, pentru care și față de care nu numai membri oficiali ai comitetelor poartă greaua răspundere, fără unul fiecare fiu al poporului, care din sudoarea acestui popor să mândrește cu poziția și calitatea sa de cărturar român. E la rândul Dv! On. adunare cercuală ca azi, cu înțeleaptă chibzuială să luați potrivite dispoziții pentru sanarea acestui mare neajuns din trecut.

Comitetul în anul trecut apoi s-a îngrijit să obțină pentru trebuințele sale culturale de nou ajutorul de 100 cor. distribuit despărțământelor din partea conducerii centrale ale Asociațiunei. Acest ajutor l-am și obținut. Cum însă membri din comitetul despărțământului în același timp sunt și factorii vieții politice din cercul electoral al Șimleului și dată fiind campania de organizațiune și electorală a cercului nostru electoral: toată munca de obște în anul espirat a trebuit să o concentrăm pe arena luptelor politice, -cari ni-au eshauriat cu de abinele toate forțele productive. De aici se esplică seceta în agrul cultural al despărțământului nostru.

Răportându-vă în urmă On. adunare cercuală, că concăzând est an adunarea noastră cu adunarea generală a Astrei pe aceeași zi, -din inițiativa comitetului am delegat la această adunare din partea desp. pe dnul dr. Victor Deleu, avocat în Șimleu, care a și avut bună /f. 19v/ voința a primi acest an (...)fogiament. Aceasta măsură a trebuit să se ia de cu bună vreme.

După acestea mulțumindu-Vă de bunăvoința paciinței, cu care m-ați distins ascultându-mi prezentul răport. Vă rog, ca pentru anul espirat de gestiune să-i dați atât comitetului, cât și mie obișnuitul absolut.

Cățulul Rom., la 18 sept 1910 st. n. Cu distinsă stimă: /s.s./ dr C. Meseșianu, secretarul com. desp. Șimleu al Astrei.

A ceti proc. verbal din 15 sept. 1910. A amenti decesul lui Boitor.

29/IX 1910 Cătră onorata adunare cercuală a despărțământului Șimleu al Astrei în Cățulul Român. Răportul secretarului dr. Coriolan Meseșianu, avocat în Șimleu, despre activitatea comitetului desp. în anul 1909/1910.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1038/1910, f. 1-20.

16.

Nr. 1128 – 1910

Despărțământul Șimleu se roagă pentru esmiterea conferențiarului.

S-a răspuns să se stabilească comunele, timpul și materialul prelegerilor și să le comunice Com. Central, când apoi se va face esmiterea. Se ia act. Șed. 3/XI 1910. (Deciy. 335)

Nr. 1128-1910

Stimate Domnule!

Din încredințarea comitetului desp. Șimleu al Astrei cu onoare Vă invit a ținea conferințe economice populare în mai multe comune ale desp. nostru. Vă rog a-mi comunica dacă ți potea satisface dorinței noastre și anume pentru care termin, pe cât interval de timp și pe lângă cari anume condiții obligatorii pentru comitetul nostru.

Rogându-Vă a-mi primi espresia distinsei mele considerațiuni, însămn cu toată stima: /s./ dr. Meseșianu, secr. desp. Șimleu. Șimleu, la 8/X 910.

1128/1910 în 11 Octombrie 10

Domnule Secretar,

Respunzând la cererea Dv. din 8 l. c. vă aducem la cunoștință, că dv. să stabiliți timpul, comunele și materialul conferințelor populare proiectate și numai după împărțirea acestora se va esmite conferențiarul agronomic.

Esmiterea se face pe termenul și intervalul indicat de dv. Despărțământul are să suporte cheltuelile de drum.

Pentru prelegerile populare Vă rugăm a alege comunele așa fel ca să se poată face propagandă pentru desmembrarea despărțământului Șimleu și pentru înființarea nouălor despărțăminte proiectate: I. Bucium-Jibău, II. Băsești și III. Chioarul (Șomcuta).

Dl. secretar O. Tăslăuanu e încredințat din partea comitetului central cu convocarea adunărilor de constituire a acestor despărțăminte. Înainte de-a le convoca însă trebuie pregătit terenul prin graiu viu.

Vă rugăm a ne împărțăși hotărârea dv. cât mai curând și primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Dsale Domnului Dr. Coriolan C. Meseșian, avocat, secretariul despărțământului Șimleu.

Prezidiul Aociațiunii /s. / Șuluțu. Exp. 11/X-910 /s./ RS

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1128, f. 1-3v.

17.

/f. 1/ ad Nr. 1241 – 910

Doamna Emilia Mărcuș, măritată V. Papp cere ca să circulăm pe la doamnele de aici lista de subscriere pentru un internat în Șimleu.

Domniei sale doamnei Emilia Papp, n. Mărcuș
în Szilágy Somlyo

În urma recercării preastimat DVoastre din 31 Octobre a. c. am onoare a Vă trimite lista de subscriere, cu suma întrată de 51 coroane, cu aceea observare, că aici lumea e sătulă de colecte; nu este zi în care să nu-ți vină cu liste pentru deosebite scopuri culturale.

Reuniunea femeilor de aici din Sibiu tocmai acum a întreprins o nouă colectă pentru zidirea unei case; iar Asociațiunea noastră are mai multe apeluri, cari circulă prin țară, cu puțin rezultat.

Nu Vă mirați deci preastimată doamnă, dacă rezultatul colectei /f. 1v/ nu va corespunde așteptărilor DVoastre. Primiți, Vă rog, espresiunea deosebitei mele considerțiuni.

Sibiu, 30 Novembre 910. Prezidentul Asociațiunii /s./ Șuluțu

Aclude 51 coroane și lista de subscriere.

/f. 2/ prez. 2/XI-1910 Nr. 1241-1910

Magnifice Domnule!

Răzămăta pe o dulce amintire de pretinie a scumpului meu Părinte cândva Florian Mărcuș, -mi permit cutezarea de a Vă cere cu respect, înnaltul sprigin întru ajungerea scopului atât de dorit pentru neamul nostru din Sălaj.

Vă aclud cu stimă apelul adresat Femeilor române Selăjene, și tuturor românilor de bine cu profundă rogare: binevoi-Ț a concurge /f. 3/ cu prețuitul ajutor, și de să poate a divulga în jurul Domniei Voastră. Să mă scuze dragostea de cauză, care mă stăpânește.

Primi-Ț – vă rog – deosebita mea venerațiune ce Vi o păstrezi.

Șimleul Sălajului. 1910. Octomvre. 31. n. /s./ Emilia Mărcuș, măr. V. Papp, președinta R.F.R.S.

/f. 4/ Nr. 1241-1910

Multstimat Domne!

Primind alăturatul Apel și coală de subscriere de la doamna prezidentă a „Reuniunii femeilor române Sălăgene” îmi iau voie a vi-o prezenta cu rugarea să binevoiți a vă înscrie în șirul membrilor numitei reuniuni și a achita taxa de membră ori a contribui odată pentru totdeauna cu o sumă oarecare în scopul reuniunii, care îndeplinește o frumoasă misiune culturală românească în părțile cele mai expuse ale României.

Sperând că nu veți denega a răspunde acestui strigăt după ajutor al surorilor /f. 4v/ Dvoastre selăgene vă rog să primiți asigurarea distinsei mele stime. Sibiu, 6/XI-1910. Prezidentul Asociațiunii /s./ Șuluț

Mundt. și expediat doamnelor române din Sibiu împreună cu lista de subscriere și apelul. Sibiu, 9/ XI-1910. /s./ RSimu

/f. 5/ Nr. 1241-910

Mult Stimat Doamne și domnișoare,

Primind alăturatul apel și coală de subscriere de la doamna prezidentă a „Reuniunii femeilor române Sălăgene”, îmi iau voie a vi-o prezenta cu rugarea să binevoiți a Vă înscrie în șirul membrilor numitei reuniuni și a achita taxa de membră ori a contribui odată pentru totdeauna cu o sumă oarecare în scopul reuniunii, care îndeplinește o frumoasă misiune culturală românească în părțile cele mai expuse ale României.

Sperând că nu veți denega a răspunde acestui strigăt după ajutor al surorilor Dvoastre selăgene, vă rog să primiți asigurarea distinsei mele stime.

Sibiu, în 6 Noemvrie 1910. /L.S./ Prezidentul Asociațiunii /s./ Șuluț

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1241/1910, f. 1-5.

18.

/f. 1/ Nr. 1325 – 1910

Șed. 10/XII-1910 (Deciz. 361)

Direcțiunea desp. Șimleu înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 6 octomvrie a. c., în care s-a stabilit lista persoanelor cu ajutorul cărora va trebui să se facă proiectata dismembrare a despărțământului.

Desp. recomandă ca cu ocazia adunărilor de constituire să meargă și conferențiarul agronomic ca să țină câte o prelegere populară. Pentru acoperirea cheltuielilor de călătorie pune la dispoziți comitetului central suma de K. 100, votați pentru prelegerile populare.

Desp. cere să i se pună la dispoziție un număr mai mare de broșuri din biblioteca populară pentru a înființa bibliotecă la sate.

Se ia act cu aprobare. Se dăruiesc câte 5 ex. din toate publicațiunile populare de cari dispune Asociațiunea. /s. indiscifrabilă/

/f. 2/ Nr. 1325-1910

Copia

Proces Verbal

din ședința comitetului Șimleu al Astrei ținută la 6 Octobre 1910, de fația fiind dnii: A. Barboloviciu, președinte, Vasile Pop, dr. Victor Deleu, Eugeniu Boros, Nicolau Munthiu și dr. C. Meseșian.

Secretarul cetește proc. verbal din 15/ IX și 18/IX c. și se roagă de verificarea lor. – Se verifică cu observarea, că procurarea cărților de rugăciuni se concrede președintelui și bibliotecarului.

Comitetul fiind total neorientat asupra stării și funcționării bibliotecilor populare îl îndrumă pe bibliotecar a prezenta un raport detaliat asupra bibliotecilor populare înființate.

Nefiind alte agende ședința se ridică. D. c. m. s.

/s.s./ dr. C. Meseșian, m.p., secretar desp. Șimleu. Barboloviciu, m. p.

Proces Verbal

din ședința comitetului desp. Șimleu al Astrei ținută la 1(1)? Nov. 1910 n. în sala casinei române din Șimleu, de fața fiind membri: Vasile Pop, Andreiu Cosma, Gavril Trifu, dr. Victor Deleu, Eugeniu Boros, Nicolae Munthiu și dr. C. Meseșian.

Dl. Vasile Pop ca vicepreședinte deschizând ședința invită secretariul a prezenta ordinea de zi. Secretariul citește rescriptul comitetului central Nr. 1038/910 și 1028/910.

I. Comitetul în scopul noii arondări și resp. dismenbrări a desp. recomandă drept bărbați de încredere a) din partea *Buciumanilor* pe dnii: Vasile Pop, protopop în MeseșSzentGörgy, Simion Marinceș, preot în Kásapatak /p. u. Vármező/, Nicolae Ghiurițian, preot în Magyar-Egregy / p. u. tot acolo/ /f. 2v/ Valeriu Ostate, medic în Vármező /Buciumi/, dr. Georgiu Pop, avocat Zilah, dr. Ioan Suci, avocat Zilah, și dr. Ioan Gheție, avocat Zilah. b) în partea *Jiboului* pe dnii: Emeric Pop, director la Sălăgiana în Jibou, dr. Ladislau Ghiurco, adv., Jibou, Vasile Mica, proprietar Szamos-Udvarhely, Mihail Pop, protopop Kucsó /p.u. Zsibó/, Gavril Cherebețiu, protopop, Szamos-Udvarhely, Teofil Dragomir, proprietar în Fárkasmező /per Zibó/. c) În partea *Băseștilor* pe dnii: Georgiu Pop de Băsești, Mihail Bohățiel, director de bancă în Băsești /Ilyesfalva/, dr. Mihail Pop, adv. Szilagy-Cseh și Vasile Pop, protopop în Alsó-Várca /per Ilyesfalva/, d) în părțile *Șomcutei* pe domnii: Nicolae Nylvan și dr. Aurel Nylvan, avocați, Ioan Sârbu, protopop și dr. Simion Butean, avocat-cu toții în Somcuta.

II. În legătură cu adunările de înființare a noilor despărțăminte se recomandă a se ținea de către dl conferențiar agronomic al Asociațiunei conferințe populare din domeniul economiei rurale în comunele: Odorheiu, Buciumi, Băsești și Șomcuta, cari localități totodată ar putea servi de centrele proiectatelor noii despărțăminte. Spre orientare se observă că Buciumu e ținut muntos, iar celelalte șes.

III. Comitetul pune la dispoziția comitetului central ajutorul de 100 cor. primit pentru anul curinte în scopul prelegerilor populare, că din acest ajutor să se acopere speșele de călătorie a dlui conferențiar agronomic cătră despărțământul nostru.

IV. Ca despărțământul să poată da fața reclamărilor ce i se fac din partea singuraticelor comune doritoare de a-nființa bibliotecii populare, comitetul de nou se roagă pentru a i se pune la dispoziție un număr convenabil de exemplare din cărțile /f. 3/ apărute până acum în biblioteca poporală a Astra.

Nefiind alte agende ședința se ridică. D. c. m. s.

/s.s./ Dr. C. Meseșian m. p., secretarul desp. P. Vasile Pop, mp.

D.J.A.N. Sibiu, *fond Astra*, doc. nr. 1325/1910, f. 1-3.

19.

/f. 1/ Nr. 1356 – 1910 Șed. 10/XII-910 (Deciz. 342)

Comitetul fundațiunii Dr. Nichit din Șimleu, înaintează procesul-verbal al ședinții ținute în 24 Noembrie a. c. în care s-au luat următoarele dispoziții pentru împărțirea ajutoarelor disponibile pentru anul 1911 din numita fundațiune (vezi actul). Din restul de 100 Cor. se vor cumpăra cărți școlare pentru a se distribui la școalele sărace.

Se ia act cu aprobare. /s./ Tăslăuanu

/f. 2/ 1356-1910

în 14 Dec. 10

Domnule Director,

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că comitetul central, în ședința sa ținută la 10 crt., a luat act cu aprobare de procesul verbal al ședinții comitetului fundațiunii Dr. Ioan

Nichita din 29 Noiembrie a. c., în care ați luat dispoziții pentru împărțirea ajutoarelor disponibile pentru anul 1911 din numita fundațiune.

Răturnând alăturat sub./ toate aceluzele numitului proces verbal, vă rugăm să primiți asigurarea distinsei noastre stime.

/s. s./ Șuluțu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Reverendisimului Domn Alimpiu Barbolovici, vicar gr. cat., ...

/f. 3/ Nr. 1356-1910

Copia

Proces verbal

din ședința comitetului fundațiunei Dr. Nichita ținută la 24 Nov. 1910 st. n. în sala casei române din Șimleu, de față fiind membri: Alimpiu Barboloviciu, Andrei Cosma, Gavril Trifu și Dr. Coriolan Meseșian, secretar.

În ordinea de zi secretarul cetește procesul verbal din ședința de data 28 Nov. 1909 și se roagă de verificarea lui. Se verifică.

Secretarul raportează că pentru ajutoarele disponibile pentru anul 1911 din fundațiunea lui Dr. I. Nichita au sosit în urma apelului lansat cereri:

a) din partea comunităților bisericesti 9

b) din partea comunităților școlare..... 27

total 36

Comitetul fundațiunei propune a i se acorda din treimea sumei disponibile de 989 cor:

I. a) bisericei din Ciglean .....50 cor.

b) " " Mineu .....50 cor.

c) " " Gărdani ..... 50 cor.

d) " " Maladia .....79 cor. 60 fill.

e) " " Recea ..... 50 cor.

f) " " Cig ..... 50 cor.

total deci 329 cor. 60 fill.

II. iar din celea 2/3 părți menite școalelor, propune ajutor:

1) pentru școala din Vârșolțiu ..... 100 cor.

2) " " " Chilioara .....50 cor.

3) " " " Vălcăul rom. ....50 cor.

4) " " " Firminiș .....50 cor.

5) " " " Blaja .....59 cor. 20 fil.

6) " " " Bulgari ..... 50 cor.

/f. 3v/ 7) pentru școala din Odești ..... 50 cor.

8) " " " Aleuș .....50 cor.

9) " " " Drighiu .. .. 50 cor.

10) " " " Sig ..... 50 cor.

total: 559 cor. 20 fil.

În fine pentru restul de 100 cor. se decide a se procura cărți școlare cu scopul de a se distribui printre școalele cari au recurs după acelea.

Nefiind alte agende ședinția se redică.

D. m. s.

/s. s./ Dr. C. Meseșian m. p., secretar A. Barboloviciu mp., președinte

**DOCUMENTS REGARDING THE ACTIVITY OF SALAJ
PARTITIONING OF ASTRA (1908 – 1910)
(Summary)**

The author continues the publishing of the documents concerning the activity of the Sălaj partitioning of Astra for the 1908 – 1910 period. In 19 appendices there are comprised about 60 documents from Astra and from the Public Records of Sibiu County Department.